

1327. *versiculo inferius secundo*, & contra Castillo l. 84. *Tauri num. 24.* quanto magis admittendus est legitimatus. Et an Bannito competere + jus retrahendi, tradit Tiraq. in d. §. 1. *gloss. 9. num. 27.* qui cogitandum relinquit, & *Benedictus in c. Raymunt. verbo in eod. testam. et. 1. num. 143. de testam. & Cifuent. in l. 70. Tauri q. 12.* inquit quod sic, idque clarius procedit l. 4. *Tauri* attenda, *que est l. 3. tit. 4. supra isto lib. qua* quidem disponitur etiam ad mortem condemnatum jam non effici servum pœnæ, & sic testari posse, qua de causa etiam condemnato ad mortem competit hoc jus retractus, secundum Cifuent. *ubi supra q. 12. ergo, & Bannito* competet. Sed an uxori competet jus * hoc retractus ad rem acquistam durante matrimonio & per maritum venditam, & videtur quod sic, quia conjuncta persona dicitur secundum text. in l. *fin. §. fin. C. de furt. sed quia conjunctio hæc, secundum Bald. ibi* intelligitur de sacramentali, ideo sine dubio tenendum est, non admitti, & quia quoad eam non potest dici rem venditam esse de patrimonio vel abolengo, & hanc partem late fundat & probat contra Castillo, Gregorius Lopez, in l. 56. *tit. 5. partita 5. in gloss. communalmente, versiculo facit hoc ad aliam questionem.*

Ibi, *Isi dos o mas la quisieren.* Quid tamen si unus tantum ex proximioribus consanguineis dicat velle retrahere, & offerat totum pretium, alii tamen consanguinei in eodem gradu existentes nihil dicant, an debeant requiri si velint pro tanto * retrahere, & si non fuerint requisiti an ille solus extrahat totam rem, an vero tantum partem ei pertinentem respectu consanguineorum in eodem gradu existentium, an vero si non sit necessesse alios requiri compelleret retrahens prestare satisfactionem de restituenda parte cæteris consanguineis in eodem gradu existentibus & partes suas volentibus, & videbatur dicendum quod sic, nam si ex text. nostro alii debent admitti consanguinei in aequali gradu, merito quod requirendi sunt, quia quos negotium tangit, certiorandi sunt, ex l. *quod iuste & ejus materia ff. de judi.* Item argumento doctrina Paul. Castren. in l. *si quis aliam, ff. de solutio. num. 3.* dicentis quod si duo vendiderunt simul rem aliquam cum pacto de retrovendendo si intra certum tempus venditores pretium restituerent, quod si ambo veniant non tenetur emptor rem uni eorum restituere etiam si totum offerat + pretium, ergo sic & in casu nostro: nihilominus tamen contrarium in nostra questione est asserendum imo, quod non requiritur alios consanguineos requiri, sed petens ille retrahat totam rem, tum quia hoc jure non reperimus expressum, tum etiam quia tunc consanguinei alii in eodem gradu existentes admittuntur quoties omnes petunt, & se velle admitti ad retractum declarant, non vero aliis, prout ex verbis nostris colligitur, item quia si aliud diceremus, asserendum itidem esset, quod venditione facta esset consanguineus proximior per emptorem requirendus an vellet retrahere, quod nemo unquam dicit, neque leges nostræ requirunt, neque unquam fuit admittum in practica, igitur & in nostro casu dicendum est quod uno ex consanguineis petente retractum alii in eodem gradu existentes requirendi non sunt, sed petenti & totum pretium offerenti res tota est tradenda,

imo non audiretur si vellet pro parte sua retrahere, eo quod jus revendendi + est individuum, 48 & jus itidem retrahendi quia continet rem tradi, quod individuum est stipulationes non dividuntur *ff. de verborum obligat.* quam ad hoc allegat *gloss. penult. in fi. in l. 55. tit. 5. partita 5.* & sic quamvis plures indifferentes res vendantur uno tamen pretio omnes extrahendæ sunt per retractum & non una absque alia, *ut in l. infra isto titu.* neque obstant in contrarium pro prima opinione adducta, quia dicta l. de unoquoque plurimas fallentias patitur, & una earum est, quoties ille ad quem principaliter negotium tangit passus est alium agere etiam sequentem in gradu, nam tunc quamvis non vocetur præjudicat ei ac si ipse egisset, secundum Tiraq. in tractat. *res int. alios dicta numero 56. l. 2. tit. 20.* hic tamen existentes in eodem gradu dum non exeunt intra novem dies & passi sunt alios agere, ergo præjudicat eis & lapsis novem diebus audiendi non sunt: item etiam quia petentis iustitia non impedit aliis in eodem gradu existentibus petere si velint intra novem dies, imo quamvis petenti statim emptor traderet rem, intra novem dies ab illo retrahente possent alii consanguinei aequales in gradu cum eo ab eo petere partes suas, igitur cessat primum fundamentum, neque itidem obstat doctrina illa Pauli + Castren. 49 quoniam contra eum est tenendum cum *Jaf. in dicta l. stipulationes non dividuntur num. 2. l. fol. 1.* nam offerendo totum pretium cessant fundamenta Paul. *ubi supra & Bartol. ibidem & in l. cui usufructus, ff. de usufructu legato, & contra Paul. & Bart.* tenuit etiam Socinus relatus & securus per Antonium Gomez. *tom. 2. c. 1. o. n. 2 5. versiculo, sed palcbrum dubium,* & hanc questionem à nemine usque adhuc vidi tactam. Quid tamen si res illa ad quam retrahendam plures in eodem gradu concurrunt consanguinei est individua, + eo quod non recipit commodandi visionem, quid fiet, & videtur dicendum quod erit locus forti, quia in ambiguis, & dubiis per sortem videtur rem dirimendam, sed quia iudicium fortis non habet locum nisi in casibus à jure expressis, ut diximus inter regulas à nobis positas sub *tit. 1. li. 2.* ubi non est locus nisi in casibus à jure expressis, ideo cautela adhiberi posset petenti & volenti totam rem, quod præveniat in petendo, & si emptor replicaverit quod adfuit alii in eodem gradu consanguinei, & sic quod omnes debent participare, & quod ipsis notificetur, tunc petens dicere poterit & petere, quod tota res sibi adjudicetur offerendo se satisfacturum aliis consociis suis partes suas iusta estimatione quia res est indivisibilis, argumento text. in l. 1. §. *si pecun. ff. de post. ubi* habetur, quod si quis deposuit penes alium rem, cujus restitutio est aliquo respectu individua, unus ex hæredibus poterit petere totam rem præstita satisfactione de reddenda parte, vel ejus estimatione alteri coheredi, prout in terminis illius textus decidit *Jaso. in dicta l. stipulationes non dividuntur. n. 2. ff. de verborum obligat. quem & Socini. idem tenentem refert & sequitur Antonius Gomez. dicto cap. 10. num. 2 5. versiculo, sed palcbrum dubium:* verumtamen quia cautela hæc non satisfacit questioni cum omnes interesse prætendentes simul rem petunt, ideo in hac questione si iudex esset, omnibus consanguineis in gradu eodem existentibus & retractum intentantibus similem rem individuum petenti-

bus

bus integram adjudicarem, & tradita re & possessione ejus omnibus, vel ipsi se concordabunt in fructione rei illius, vel provocabunt ad divisionem, quod si dividi non potest, uni eorum iudex adjudicabit eam cum gravamine, quod aliis sociis in ea partes suas solvat in vera estimatione per æstimatores faciendâ, nam in divisione similitium rerum plurimum à jure tribuitur ejus arbitrio, + ut ponderet quid erit rectius facere, ut apparet ex l. *licet labeo, §. 1. & l. antepenult. ff. famil. heres. & ex §. si familia. ff. de offic. jud. & optim. l. 10. tit. 1 5 partit. 6. ubi gloss. 1.* inquit hac de causa posse iudicem uni adjudicare proprietatem, & alteri usufructum, & *Jaf. in §. quedam num. 10. instr. de actio. velut inquit glo. lo los dos in d. l. 10. inter ipsos subhastetur res ipsa & majori licitatori adjudicetur, ex l. 1. & l. ad officium. C. communi dividun. ut & tenet Bald. & ejus additio. in l. jubemus. la. 2. C. d. sacro. ecclie. & Lucas de Pena in l. 2. colum. 2. in medio. C. de met. lib. 12. & Alex. in addi. ad *Barr. in l. penult. verbo fructus. C. communi divid. & Paulus consilio 92. & Capiti. decisio Neapolita 36. & Anton. Gom. d. cap. 10. num. 10 & Ayora. de partitibus. cap. 1. n. 3. & cap. 3. num. 26. partit. prime,* & questionem hanc proposuit Cifuent. in l. 70. *Tauri questione. 2.* ubi dicebat majorem partem habenti dandam, prout voluit Bald. in l. *januinus in princip. C. de donatio. relatus per gloss. illam dict. l. 10. & Lucas de Pena, in l. 1. colum. 2. C. quando & cui 4. pars debe. Corneus conf. 282. volumine 1. qui quidem consilio 81. volum. 2. late contrarium disputat, sed quia in nostra questione non potest dari major pars in uno consanguineo quam in alio in re illa retracta, ideo plus placet quod inter eos tunc deveniatur ad licitationem & plus offerenti detur, postquam retracta est, & usque ad quantum tempus sit faciendâ licitatio, declarat Capiti. *ubi supra,* & an pluries licitanda sit, tradunt Castillo, & Palacios Rub. in l. 20. *Tauri* ubi idem tenent quod deveniatur ad licitationem. Quid tamen si duo vel tres consanguinei in eodem gradu existentes, & retractum intentantes in prosecutione & petitione defecerint, vel in adimplendis aliis diligentis requisitiis à jure, an hoc præjudicabit aliis omnes diligentias recte facientibus, & excludentur uni propter negligentiam + aliorum, & videbatur dicendum quod sic, ex dictis per Antonium Gom. in d. numero 2 5. *illati. 7. maxime in 7. 8. & 9. illationibus ibidem* propositis, sed nihilominus teneo, quod si ex parte consanguineorum aliquorum petentium, diligentia adfuit bene & rite ac recte facta & totum pretium oblatum, ipsis competit retractus, aliis negligentibus exclusis, culpa enim unus non debet alteri nocere, & delicta suos debent sequi autores, pro quo in argumentum est text. optimus in l. *fin. C. de post. tam in casu, quam in ratione, ubi* probatur, quod industria non debet solvere penas defæditæ, & dicta per Anton. Gom. pro prima opinione relatum procedunt in actionibus & obligationibus individuis, & ubi nullus pro parte sua petere potest, sed omnes in simul & non unus sine alio, in retractu vero quilibet potest per se petere, consulo tamen ne in simul omnes uno libello & una actione experiantur, & unummet pretium solummodo offerant, quia tunc omnibus noceret diligentiarum ommissio, sed unusquisque de per se petat, & offerat totum pretium, & fortassis hæc erit bona cautela, ut alii**

negligentes sint in faciendis diligentis ex parte sua, & sibi totam rem capiet, quia vigilantibus & non dormientibus jura subveniunt, & hæc est nova questio à nemine, quem viderim tacta. Sed an tempus novem dierum à legibus nostris datum ad intentandum retractum curat omnibus consanguineis in simul, die quod sic, quia lex nostra, & similes omnibus nos tantum novem dies assignant, ita tenet Antonius Gom. in l. 70. *Tauri numero 21. & probatur ex l. 12. infra eod. & per consequens qui retrahere voluerint intra hos novem dies tenentur diligentias facere, aliter enim excludentur, prout post hæc vidi tenuisse etiam Matienço, hic gloss. 4. numero 2. & Cifuentes d. l. 70. Tauri questione. 2. & 6. & Montal. hic glossa magna columna 13. & est sine dubio, aliter enim qui intra hos novem dies diligentias fecerit capiet bravium: nam ex multis, qui sunt ejusdem gradus quilibet in solidum admittitur quasi jure accretendi si ceteri nolint, ut respondit Paulus Castrensis consilio 221. columna 2. lib. 1. & consilio 74. ad fil. lib. 2. Tiraquel. lib. 1. de retract. §. 11. glossa 11. neque refert quod unus veniat hodie, alius cras, dummodo intra novem dies, ut per Matien. *ubi supra* num. 1. Ibi, *En ygal grado.* Uique ad quartum gradum, ut probatur l. 12. *infra eod.* ubi dicemus qualiter tunc computatio fiet.*

Ibi, *Partan lo emre si.* Idem jure communi in retractu municipali procedere asseverat Guillelmus Benedict. in cap. *Rainuntius, in verbo & uxorem nomine numero 608. & Alliet. in tract. protomileos, §. 1. numer. 42. & Sebast. Neapolita. in consilio de jure congrui, in fin. & Tiraquel. dict. §. 11. glossa 10. num. 3.* quoties enim aliquod competit speciale pluribus nomine collectivo cognationis, vel familie, proximiores in eodem gradu + existentes concurrunt, & simul eo jure gaudebant, l. cum ita. §. in fideicommissio & l. peto, §. fratre. de leg. 2. cum concordantiis traditis à *Jaf. conf. 2. 1. col. 2. volum. 2. & Tiraq. d. §. 11. in gloss. 4. num. 2.* neque equum est, ut alterius estimatione alterius jus ledatur, *ut l. cum solutus, ff. de acq. her.* Sed an idem erit quoties duo aut plures Domini rei unius retrahere volunt partem quandam illius rei ab alio tertio in eadem re habitam & possessam ac venditam, ita ut retrahentes equaliter + dividant inter se, eo quod in jure retrahendi sunt aequales, quia unus non potest alium excludere, ita quod non sumus in casu l. 1. *infra eo & in hac questione, videbatur dicendum, quod idem esset in eis sicut in pluribus consanguineis ejusdem gradus retrahentibus, ita ut equaliter dividant rem illam inter se, ex text. nostro, vel saltem pro rata partis cuiuslibet eorum: nihilominus in foro Ecclesiastico vidi disceptatam hanc questionem, & licet duabus sententiis pronuntiatum fuit omnes admittendos pro partibus suis, ultima tamen sententia in curia Romana lata, pronuntiatum fuit pro habente majorem partem, & ei adjudicata res illa, & vidi executoriales de hoc, & faciunt pro hoc dicta per nos in hac lege in gloss. *si dos o mas ad fin.* nam & in pluribus juris partibus majorem partem habens privilegiatus reperitur, *ut in lege majorem partem, ff. de partit. l. 5. tit. 1 5 p. 5.* imo si creditores sint masculus & femina, pars masculi ut pote major præfertur, cam major sit dignitas sexus virilis, text. & ibi gl. 2. hoc sentit in l. 2. *ff. de senator. & ita vilis fuit tenere Cifuent. in l. 70. Tauri quest.**

Y y iij 23. 104

23. loquitur tamen Cifuen. cum res erat indivisibilis, prout fortassis erat illa de qua dicta sententia Rotæ pronuntiaverat, nam si divisibilis erat, unicuique pro parte sua esset danda pars prout in primis duabus sententiis fuerat provisum. Dicitur tamen de masculo femina præferendo in nostra materia non procedet secundum Cifaent. *hic quæst. 4.*
 Ibi. *Aya lo el mas propinquo.* Idem disponitur in *l. 12. infra eod.* idque regulare est, quoties familia agnatio aut domus vocatur, ut in hac lege dictum remanet, sed an requireretur probari per hunc consanguineum retrahentem se esse proximiorum, vel sufficeret probare se esse proximum et consanguineum absque eo quod probet nullum alium eum antecedere, & in hoc dico sufficere probare se consanguineum, neque tenetur probare se esse proximiorum, vel non esse alium proximiorum, ut concludit eleganter Cuman. *cons. 43.* & Capicius, *decis. Neapol. 1. 5. n. 11.* & Molina de *primogen. lib. 3. cap. 9. num. 2. 1.* & 2. nam proximus dicitur, quem et nemo antecedit, *2. §. hereditas. & §. legitima, ff. de suis & legit. her. d. 1. §. proximus ff. unde cognat. l. proximus, ff. de verb. signi. l. proximi, & l. in vulgari in principio, ff. eod. titul. & Matienço, hic alia allegans, *glos. 5. nu. 1.* quod intelligo si alii non concurrant ad retractum, nam alii concurrentibus tenetur probare si eos vult excludere se illis esse proximiorum vel ut concurrat cum illis, probabit esse in eodem gradu, prout posthæc vidi per ipsum Matienço *d. glos. 5. hic, num. 3. & 4.* consideratam, ubi *num. 5.* ex Decio. *32. 2. num. 6.* hoc limitat quoties quis probat gradum consanguinitatis, nam non sufficeret probare se consanguineum, etiam alio eum non concurrente ex adverso ad retractum, nisi gradum probet, ut & per Tiraquel. *ubi supra §. 11. glos. m. 9.* & iterum *§. 1. glos. 16. nu. 1.* aliter enim esset incerta probatio, cum non constet an sit intra quartum gradum, & sic gradum tenetur probare, ut late per Pelaez in *tract. de majoratu. 2. p. q. 7. n. 15. cum sequentibus aliquibus*, ubi *num. 17.* hoc declarat procedere, ubicunque est questio & controversia inter duos consanguineos, qui ambo prætentant esse vocatos ad majoratum vel ad aliquam aliam rem, tunc enim necesse est quod uterque distinguat consanguinitatis & lineæ gradus, secus vero si litiget cum filio vel cum alia persona, nam tunc non tenebitur præcise probare gradus, sed sufficeret probare se consanguineum, & allegat ad hoc Cuman. & Alexan. & alios quorum doctrinam ego subimitarem nisi essemus in casu in quo lex gradum limitaret, nam tunc licet non teneretur probare specificè gradum, tenebitur tamen probare se esse intra gradum illum à lege requisitum pro fundanda sua intentione, quia est ejus fundamentum, ex quibus dico quod in concursu aliorum consanguineorum tenetur probare gradum omnino, ut sciatur quis sit proximior, sed si agatur contra emptorem solam, sufficeret probare se esse intra quartum vel in quarto gradu consanguinitatis, & sic sunt supra dicta declaranda & intelligenda. Sed an in materia retractus præferendus erit filius venditoris fratri et ipsius venditoris dicendum est quod sic ex *l. sequente, & in hac lege diximus*, quod in tantum verum dicit Anto. *Gom. 10. r. cap. 1. n. 8. & 11.* quod etiam si nepos hic natus sit post mortem avi, adhuc præferetur. Et an ascendentibus competat jus hoc*

retractus et die quod sic cum ex legibus nostris 38 requiratur quod res vendita sit habita titulo hereditatis à majoribus, & ita tenuit Tiraq. *ubi supra tit. 1. §. 11.* & eo relato Matienço, *hic glos. 4. n. si.* Qui quidem Matienço, in *presenti glo. 5. n. 8.* querit an si vendatur fundus uni ex propinquis & consanguineis intra quartum gradum an proximior ejus admittetur ad retractum, & itidem *in n. 16.* querit an consanguineus ejusdem gradus, quo est emptor, admittetur cum emptore, & in utraque questione partem affirmativam sequitur scilicet, in illa proximiorum excludere emptorem, & in hac quod æqualis in gradu concurrat cum emptore, & veriores has esse dicit opiniones, & primam itidem receptiorem vocat, & quia ut tales sunt amplectenda, non est recedendum ab eis, licet mihi non ex toto satisfaciunt, & præsertim posterior opinio secundæ questionis, nam leges nostræ tunc admittunt proximiores vel æquales gradu, quoties venditio sit extraneo, sed si illi de eodem genere, deficit ratio retractus, cum in eodem abolendo remaneat, ergo deficit dispositio, sed quia veriores contrarias opiniones testatur Matienço, & receptiorem primam primæ questionis, & eadem ratione & secundæ questionis opinio posset dici talis cum in idem recidunt ambe questiones, non est recedendum ab eis, alibi tamen fortassis latius videbimus.
 Ibi, *Que la heredad.* Et sic in mobilibus vel semoventibus non est locus retractus, ut diximus supra in *prima glos.* & tenet Cifuen. *hic quæst. 22.* & sic in decimis non habebit locum retractus, 60 secundum Rebuff. in *tractatu de decimis. quæst. 10. n. 2.* neque in rebus incorporabilibus, & sic in distractu servitutis, puta si Titio debeat servitutem, quam vendit mihi, & sic distractum de ea facit, filius ejus, vel consanguineus non potest retrahere, secundum Menel. *l. si aquam nu. 87. C. de servi. & aqua*, neque etiam locum habet retractus in alienatione utilis domini remanente directo, secundum Covar. *libro 3. vari. cap. 11. n. 3.* ubi etiam *n. 4.* plura infert, & maxime in venditione usufructus non datur retractus, licet domino fundi detur jus prelationis in fructibus venditis per colonum extraneo alicui, prout diximus in *hac lege* & tradit Orof. *super ff. vetori. col. 9. 52. in fine.* & hanc receptissimam sententiam vocat Mexia, in *pragmat. panis, conclusio 5. n. 111. & 112. in fine*, sic & scholaris in conductione domus præfertur conductori non scholari, secundum Antonium Gomez *Tom. 2. c. 3. nu. 5.* & Didac. Perez *libro 1. ord. col. 7. 4. in medio.* retractus vero jure vicinitatis non datur, secundum *glos. pen. in dict. l. 35. tit. 5. part. 5.*
 Ibi, *Y despues que fuere vendida.* Et sic statim quod conventum est de pretio, ex principio, & in *§. pretium inst. de empti. & ven. ubi simul atque de pretio conventum est, perfecta est venditio, & sic abinde novem dies currunt et tenuit Montal. in *presenti*, & Cifuen. in *l. 70. Tauri. quæst. 26.* & ita præciter vidisse asserit Anto. *Gom. in dict. l. 70. n. 16.* quamvis contrarium teneat Boët. *decis. 112. nu. 3. cum duobus sequentibus*, nam contra eum est veritas, ut et tenet Covar. *libro 3. varia. cap. 11. n. 2.* Imo etiam tantum archæ data sunt nomine solutionis, & pagamenti adhuc tunc locus est retractui, secundum Cifuen.*

ven. *ubi supra, questione 27.* ubi & *quæst. 28.* idem esse ait etiam tantum sit habita fides de pretio, & sic ante traditionem & ita posthæc hanc communior dicens, examinat Matienço *hic, glos. 6. num. 3. usque ad 29.*
 Ibi, *Hasta nueve dias.* Dicitio hæc hasta an stet in presentem exclusive vel inclusive, & sic quod dies termini computetur in termino, & licet id dubitabile sit, eo quod sunt hinc inde opiniones & regulæ, antequam multa scriberet Matien. super hoc libro 5. cujus lecturam cum quatuor præcedentibus ergo scriptam habebam, dubium hoc super iis verbis describeram, & tenui opinionem, quam & nunc teneo, scilicet quod dicitio hæc, hasta Latine, usque, in presentem apponitur, inclusive et ita quod dies ille termini computetur in termino, tum quia hæc est de jure communior opinio, ut attestatur Villalobos in *antinomia juris civilis & regii. litera, D. n. 10. ut & in l. 9. infra vs. verbo, de fide. repetemus*, tum etiam quia cum ut diximus retractus sit odiosus de jure, restringenda sunt tempora ejus, potius quam amplianda, curret tamen de momento ad momentum, ita ut si de hora factæ venditionis constet abinde currant in novem dies, cum de jure de momento ad momentum currant termini; secundum Bar. & omnes in *l. 1. ff. siquis cautio*, per text. expressum in *l. 3. §. minore ff. de minori.* & dixi in *meo tract. de Decurio. libro 4. cap. 2. n. 5. & 6.* sed si de hora non constat, totus dies ille est computandus, ut ibi dixi, & quia id regulare est ob evitandum odium, vel favorem adipiscendum, secundum Tiraquell. *de utroque retr. tit. 1. §. 1. glos. 1. 1. num. 45.* idque clarius dicitur ex *l. 9. infra eo. ibi, desde el dia del remate*, ubi à die subhastationis judicialis inquit hos novem dies esse numerandos, ergo statim, quod subhastatio ultima facta est, nam dicitio illa, desde, idem quod post significat, secundum Tiraq. in *l. si unquam verbo, & postea, num. 11. C. de revo. donatio.* & sic teneo novem dies de momento ad momentum currere, aliter enim dies feriati non computarentur, prout computantur, sed si de momento non constet totus ille dies factæ venditionis computatur in termino, ut et tenet Pal. *Rub. n. 34.* & Anto. Gomez *num. 25. in dict. l. 70. Tauri.* & Duen. *regul. 197. in fi.* & sic usque nunc vidi numerari, quicquid velit Matien. *hic dict. glos. 6. nu. 1.* Ex quo inferat quod cum antea lege sequente attentâ, novem il dies currant contra minores abentes & pupillos, current & contra eos à die perfectæ venditionis palam & bona fide factæ, neque requiritur tunc traditio, sicut neque contra præsentem requiri diximus in *glo. præcedente*: quicquid voluerit dicere Anto. Gomez, *ubi supra num. 16. versic. quarto quis*, & quicquid esset de jure civili communis in contrarium, ut apparet ex Boëtio, *decis. 112. num. 8. & 9.* cum communior ut dixi, sit in contrarium, & quia ex legibus nostris traditio non requiritur si sit præsentem sive abentes minores et, item si lex sequens inquit contra ignorantes etiam currere has novem dies, quomodo est spectanda scientia absentium, nam non curreret contra ignorantes si hoc spectaremus, ergo vera est nostra conclusio & opinio, quam quotidie prædicari & servari asserit Cifuen. in *dict. l. 70. Tauri.* in *gloss. los nueve dias, in 1. & 2. questione.* neque obstant adducta per

Socin Junior. *cons. 4. numero 29. & sequentibus vol. 2.* quia ut ex ibi dictis colligitur, loquitur in terminis statuti notificationem venditionis specialiter fieri requiritis. Est tamen notandum, quod si culpa & malicia venditoris et consanguineus venditionem ignoravit, tunc à die scientie current ei ii novem dies, secundum Didacum Perez, in *Rubrica, tit. 11. lib. 3. ordinamen. colum. 740. in principio, quæstio. 48.* & quando dicitur fraudem talem adesse ex parte venditoris, ultra Didac. Perez *ubi supra*, tradit Capit. *decisio. Neapol. 38. num. 1.* inquitque Aviles *cap. 1. prelo. gloss. fin. in fine, fol. 67. col. 4. in fine*; quod si diu stetit actus occultus, præsumitur fraus, & sic si diu stetit venditio occulta, potest peti retractus à die, quo scitur & scriptura palam fit. Aliud etiam & non minus singulare est notandum, scilicet, quod si post lapsum horum novem dierum emptor requirit consanguineum et an velit retrahere rem illam quod ei præter pretium, quod etiam illis novem diebus elapsis per citationem hanc ei jus acquiritur, ut retrahere possit, secundum Rebuff. in *concor. str. de constit. gloss. interesse putantes, pag. 49. ad fin.* & voluit Tiraquellus de *utroque, tit. 1. §. 1. gloss. 9. num. 145. versic. quibus casus*, quod si ante venditionem consanguineus fuit requisitus an vellet emere, & dixit quod non, quod perfecta venditione potest retrahere, neque sibi præjudicavit et quod maluit spectare venditionem & interim colligere pecunias necessarias ad retractandum. Quod tamen tempus dabitur ex retractu per partes promissio ex pacto de retrovendendo, et si terminus intra quem pacto illo sit utendum, non assignetur, vide per Villalobos, in *Arario com. opi. litera R. num. 82.* Quid tamen si vendatur hac conditione, quod si infra 18. menses restitutum fuerit pretium, habeatur venditio pro non facta, an ex die hujus contractus currant novem il dies, vel ex die lapsus illorum 18. mensium, tradebat Guido Papæ, *decisione 257. num. secundo*, ubi inquit; quod à die contractus retrahet proximior cum conditione illa, quod si intra 18. menses pretium reddatur, restituer rem illam, quasi conditio hæc pura non vero conditionalis sit, aliter enim emptor fructus non faceret suos, ex *l. necessario, §. quod si pendente, ff. de petri. & com. rei ven. l. 2. ff. de in diem additi.* & hanc veriore testatur Tiraquellus *ubi supra §. 2. glos. unica*, quem posthæc sic tenens refert Matienço, *hic, glossa 6. num. 41. & 43.* Sed an idem sit in contractu conditionalis et quicquid sint hinc inde opiniones, verior tamen & receptor est opinio, quod novem dies retractus currunt à die conditionis impletæ, & non à tempore contractus, quam tenebant, Culliel. de Cuman. & Alberi. *l. 1. §. annus, ff. quam. act. de pecun. ar. sit per text. ibi Tiraquellus, ubi supra §. 1. glos. 10. num. 45. Montal. hic, verbo nueve dias, sub l. 13. titul. 10. libro tercio*, Cifuen. *l. 70. Tauri pen. col. & ibi Gomez Arias, numero 11.* & Anton. Gomez *num. 11. & in tom. 2. vari. cap. 11. num. 29. versicul. quartus effectus*, & Covar. *libro 3. vari. cap. 11. num. primo*, quos alios referens & hanc veriore & receptiorem tellando sequitur Matien. *dicta glossa 6. num. 51. ubi à num. 29. usque ad 39.* profectus est hanc questionem. Est tamen verum quod si consanguineus vellet intra novem

novem dies à die contractus numerandos retractum incenare, possit optime, ut late resolvit Tiraquellus, ubi supra, §. 1. glossa 2. num. 21. 26. & 27. secutus jur optimo per Marien. dict. l. 6. num. 4. & tunc eodem modo sicut supra diximus. concederet retractus scilicet, si conditio adveniret, & impleta fuerit, & hoc præsertim si ad traditionem fuerit devenit pendente conditione, ex l. dotis fructus, §. ultim. & sequen. ff. de ju. da. quam ad id appendunt relati per Tiraquell. ubi supra libro primo, §. 11. gloss. 2. num. 18. & sequentibus, & Marien. ubi supra num. 40. Sed si consanguineus noluerit ante impletam conditionem retractum intentare, poterit optime, etiam si pendente conditione sit processum ad traditionem rei vendite, cum Anton. Gom. roma 2. variar. cap. 11. num. 29. ad finem, Marienço, dict. §. 6. num. 43. contra Tiraquell. ubi supra glossa 10 §. primo, num. 52. & 53. In re tamen vendita alicui pro annuo censu redimibili à die celebrati contractus currunt ii novem dies, non vero à die redemptionis & census, secundum Covarruvias, libro tertio, variar. capite undecimo, quem sequitur hic Marienço dicta glossa sexta, num. 44. contra Tiraquellum titulo secundo, de retract. convent. §. secundo glossa, unic. numero 84. & sequentibus. Et quid si quis nomine alterius vendat, an retractus tempus currat à die venditionis vel ratificationis in lege sequente in glossa tutor o curador. dicemus volente Deo.

Ibi, Vendida, Ergo secus dicendum in re pignorat vel hypothecata pro tanta quantitate, ut nulla sit spes luitionis, nam in ea non erit locus retractui, affectio enim, quam ad rem patrimoniam sic pignoratam & hypothecatam habet pignorans vel hypothecans eam, tollit presumptionem de non luendo, & efficit ut credendum sit luituram esse ad ipso pignorante vel hypothecante ex l. si in emptorem, ff. de pignori & præsertim, quia non censetur alienata, nec legatum per talem pignorationem censetur, & revocatum secundum Paul. Cast. l. qui post, C. de legn. Palat Ruben. in Rubrica de dona §. 69. numero 10. Rip. l. sius sa. §. divi, numero 3. de leg. 1. & in l. 1. nu. 12. ff. de pigno. Tiraquell. in præfac. de retractu tit. 1. numero 36. in fine, & placet mihi hac opinio, quam contra Anton. Gom. l. 70. Tauri numero 23. & Tiraquell. ubi supra §. 1. glossa 4. numero penult. sequitur Marienço, hic gl. 7. numero 12. & 13. sicut neque secundum eum ibi numero 14. & numero 15. non tamen erit locus re-

tractui in transactione, neque in divisione contra Tiraquell. in dict. gloss. 14. numero 60. usque ad 76. & numero 76. & 77. Sed an in datione in solutum erit locus, & retractui, & in hoc quicquid Tiraquellus in dict. gloss. 14. numero secundo, & sequentibus, disputaverit, & Marienço, in præfati glossa 7. num. 1. usque ad 12. sine dubio tenendum est quod quoties datur in solutum habetur loco venditionis habet locum retractus, & tunc dicitur vicem venditionis obtinere, quoties datur species pro quantitate, ut ex text. in l. si prædium. C. de evictio. l. eleganter, in princ. & ibi Bart. Bal. & Paul. ff. de pigno. acti. l. si ff. de qui cau. in poss. ad. si plus, versic. l. & si iusta ff. de evictio l. sequitur, §. de illo vers. idem que fore, ff. de iust. cap. l. apud. C. de sum. §. si quis autem, ff. de dot. except. l. penult. consulto. in princ. ibi quamvis non ut vendat, de retract. sed ut exolvat, de leg. 1. ubi probatur etiam id procedere in constitutione

penali, ut ibi notant Alberi. & Jaf. nota. §. qui cum legum cum §. separavit, sic dixit Aretinus conf. 32. quod quicquid de venditione dicitur & in datione in solutum locum habet, adeo ut & in statutis hoc procedat, ut per Tiraquellum dict. gloss. 14. numero 4. idque etiam in datione in solutum à iudice facta, quæ ab aliquibus necessaria vocatur locum habet, ut per Tiraquellum ubi supra numero 13. & sequentibus, & Marienço dict. gloss. 7. nu. 10. hic, qui & fundat ex l. 9. infra eo, quæ erat 70. Tauri disponente habere locum retractum in venditione necessaria. Ergo & in datione in solutum necessaria, quippe quæ iure nostro regio æquiparentur, ex l. si in tit. 27. partita 3. ibi. como en manere de compra, & diximus supra cod. n. 6. & ex ibi dictis per me & per Marienço in glo. 1. & 2. apparet dispositionem ejusdem legis esse differentem, à nostra materia, & ideo non obtare huic nostra opinionis; intelligenda tamen est hæc nostra opinio quoties datur species pro quantitate, secus si species pro specie, nam tunc non dicitur venditio, datio in solutum, sed permutatio potius, secundum gloss. Cyn. Bar. & alios, in l. libera. C. de sent. gloss. ubi Bart. optime declarat, in l. si quis aliam, ff. de solut. atque ideo in hac non esset locus retractui, quia est permutatio, ut inquit Tiraquellus, gloss. 14. numero 7. & hoc de iure civile, sed an ex lege nostra datur retractus in permutacione, ut in gloss. vocat, dicemus. Ex quibus etiam idem dicendum est, ut retractus detur in re immobili data in dotem estimata, & ea estimatione quæ emptionem inducat, prout in dubio inducere clarum est, nisi aliud constituerit, & sic hanc opinionem tenent quam plures Doctores ex relatis per Marien. hic d. gl. 7. numero 16. & 17. & Tiraquell. in d. gloss. 14. num. 108. & sequentibus, & Allicius, de protomis, §. vertis, numero 7. quos sequitur Marienço, ubi supra, numero 18. ubi limitat eam, secus esse si estimatio non faceret emptionem, & quando non faciat remittit se ad Covar. in præf. cap. 28. de quo alibi nos diximus late in facti contingentia, quorum plura retulit concivis noster Doctor Gutierrez, in consilio 17. numero 19. versiculo circa secundum, ubi nos retulit, fuimus enim ipse & exo advocati in causa, illa per totum illud consilium & per sequens consilium 18. recitata per ipsum, & in puncto in consilio illo 18. disputato fuit satis subtilis reputata dubitatio, in Pinciana Cancellaria, & licet remissa de uno ad aliud iudicium tandem pro nobis fuit semper sententis tribus determinata lis & causa. Alio & secundo modo Marienço hic dicta gloss. 7. numero 19. limitat nostras asserciones dationis in solutum, scilicet quod si maritus non est solvendo in subsidium potest Petere uxorem dotalem, licet estimatio faciente emptionem, tradita fuerit marito, & à quocumque possessore eam vendicabit, etiam à consanguineo retrahente eam jure retractus, ex l. in rebus, ubi glossa, & dos. C. de iur. dot. & Covar. in præf. cap. 28. nu. 8. quæ quidem assertio licet sit vera in se, non tamen applicari potest ad limitationem dictorum de datione in solutum, prout male applicavit Marienço dicto numero 19.

Ibi, Oiro pariente. Corrigitur in hoc lex nostra per l. 8. in fine, & clarior per l. 12. infra cod. probantes quod si proximior consanguineus nolit retrahere, & admittit sequens in gradu, quod totum contrarium in iis verbis lex nostra dispone-

bat, & per consequens corrigitur nostra per illas. Ad hanc tamen retractus materiam notandum est, quod re patrimoniali semel à patrimonio & abolendo extracta, non remanet amplius patrimonialis, puta quando vendita fuit extraneo & nullus consanguineorum eam retraxit, sed penes extraneum emptorem remanet, res enim prohibita extra familiam alienari, si semel licite extra familiam alienetur, perpetuo remanet alienabilis extra eam per text. in l. pater filium, §. quind. decim. de leg. 3. & ibi Doctores, Tiraquell. ubi supra, l. 1. §. 32. gloss. uni numero 6. & sequentibus, sic & actio quod metus causa semel competens & ad hæredes transmissa efficitur perpetuo transmissibilis, ubi omnes ita notant, & Bar. in l. antecedente, dicit se alibi nescire: Juvateque lex, tutor rerum, & quod ibi dixit Bar. ff. de admin. tut. probans quod licet tutor tunc non possit emere res pupilli tamen si semel sunt vendite extraneo, poterit licite emere mutatione persone mutatur & qualitas bonorum, l. Paulus alias per procuratorem, ff. de agri. her. l. si avia. C. de dona. l. licitatio, §. si ff. de publi. & vici. & ex pluribus aliis, quæ adduci possent, hæc confirmantur ex quibus ita tenent omnes, l. 70. Tauri præsertim Antonius Gomez, num. 24. & Montalv. d. l. 1. §. verbo de patrimonio, tit. 10. libro 3. fo. Pal Rub. l. 73. Tauri n. 5. & iterum in l. 75. in fin. & Cifuen. d. l. 70. quæst. 47. Castillo l. 73. Tauri verbo n. 6. & Tiraquell. ubi supra §. 1. gloss. 9. n. 159. noster Gutierrez in consilio 21. n. 17. quod quidem consilium ipse & ego pro informanda justitia partium à iudice quodam de la Mesa denuntiarum misimus dominis iudicibus causa illius in Pinciana Cancellaria, & fuit executoria data in favorem partium nostrarum, hæc tamen fuerunt actia ante novam pragmaticam in favorem de la Mesa editam, disponentem quod rupta una parte defensæ alia ejus partem non censeretur rupta. Ad propositam tamen redeundo supra dicta conclusio est vera & communis scilicet quod re patrimoniali semel à patrimonio extracta definit in perpetuum esse patrimonialis, ut & optime per Peraltam, in l. cum patronus, n. 36. cum sequentibus, pag. 302. cum sequentibus, de leg. 2. Quæ tamen conclusio limitatur primo ut non procedat, si res talis patrimonialis vendita recuperetur à venditore ex vi pacti de revendendo in ipso contractu venditionis apposito, quoniam tunc non definit esse patrimonialis si virtute illius pacti revertatur res illa ad ipsum consanguineum vendentem eam cum illo pacto, & per consequens si iterum vendatur ab ipso consanguineo erit locus retractui, ut expressim decidit Deci. consil. 3. numero 1. ad medium, & consil. 88. n. 2. & 3. ubi late discutit & respondet text. in l. si à me ff. ad l. Falidum Deci. consil. 238. num. 5. Cassa. in consilio. Ruzum. tit. des avoic. §. 25. Tiraquell. lib. 1. de de retract. §. 19. gloss. num. 3. & eis relatis Marien. hic gloss. 8. num. 8. ex eo quod secundum eum num. 9. si ex vi pacti de re vendendo res à venditore recuperetur, non censetur noviter acquisita, nec ex nova causa, sed ex veteri, & reditque causa ad primitivam naturam, arg. l. si unus, §. pactus, ibi sed forme sue redditor, ff. de possit, nec dicitur eam rem fuisse translatam in venditorem, sed redditam, ex l. voluntate, §. 1. ff. qui. no. pig. vel hypo. sol. (ibi sed in primitivam causam res redit, resoluta venditione) cum aliis à Tiraquell. relatis, ubi supra, num. 4. & 5. quod totum secus erit si consanguineus venditor rem eandem

ab emptore, non ex vi pacti de revendendo, nec ex necessitate contractus precedens, sed aliàs rehabeat & teneat, ut inquit Anton. Gomez, dict. l. 73. Tauri num. 24. & Marienço ubi supra, num. 6. secundo limitatur dicta principalis & communis conclusio ut non procedat, quoties re patrimoniali extraneo vendita retrahitur à consanguineo jure hoc retractus sanguinis, tunc enim si ipse consanguineus retrahens vendidit eam, poterit alius consanguineus ab emptore extraneo retrahere, quoniam retractus redemptionis & recuperatio facta ab eo qui est de familia seu genere prioris venditoris non debet operari, ut res recuperata non dicatur esse de genere vel patrimonio, & sic non debet contrarium producere effectum ut l. legata, d. de lega. 1. ut in specie tradit Deci. dict. consil. 88. num. 2. & 3. & Tiraquell. ubi supra §. 32. num. 27. & Marienço, d. gloss. 8. n. 10. sed salva ejus parte licet jure civili attentio hæc procedere possit limitatio, jure tamen nostro regio attentio nullo modo procedat, cum habeamus ex l. 1. c. infra isto lib. quod retractus hic sanguinis tantum locum habeat in rebus venditis habitis tamen titulo hereditatis, non vero si ex alio titulo particulati emptionis vel dotis aut donationis & similibus, quare iis attentis limitatio hæc in regno nostro non potest procedere, sed totum contrarium est tenendum, & miror de Marienço, quod ad hoc non advertit, Idem Marien. dict. glossa 8. num. 11. dicitur, an si res patrimonii vendita transierit in plures manus possit retrahi per consanguineum, & bene quod sic, dum tamen intra novem dies à prima venditione numerandos id fiat, secus aliàs, cum Paul. Cast. consilio 74. nu. 2. lib. 2. & Mansuer. in præf. tit. de retract. Bologni. consil. 25. colum. 5. Tiraquell. ubi supra, l. 1. §. 1. glossa 1. num. 2. & Montalv. in dict. l. 13. tit. 10. lib. 3. fo. gloss. magna colum. 5. eo quod est hæc actio retractus licet personalis in rem tamen scripta, ut alibi diximus in hoc titulo & per consequens dato jure retrahendi intra hos novem dies intentato retrahens solum tenebitur solvere primum pretium in prima venditione constitutum, etiam si sic minus quam illud quod solum fuit à posteriori emptore, à quo retrahitur, ut optime per Tiraquellum in dict. §. 12. gloss. 1. num. 6. & Marienço hic dict. gloss. 8. numero 14. habebitque tunc, secundum eos, posterior emptor actionem exempto adversus priorem emptorem, qui ei eam rem vendidit retractui obnoxiam, ut in simili voluit Paul. Cast. l. 3. numero 4. C. quod mar. causa. nisi sciens quocumque fuerit secundus emptor, nam tunc cessabit evictio, ex l. si fundum, C. de evictio. de quo per Marien. hic, dict. gloss. 8. in fine Et in tantum hæc vera sunt quod etiam si secundus aut tertius possessor habeat rem illam, & acquisierit eam titulo donationis, adhuc potest intra dictos novem dies à prima venditione numerandos intentare retractus per consanguineum, cum ad primam venditionem habeatur respectus, non vero ad sequentes contractus, prout optime advertit Tiraquell. dict. §. 12. gloss. 1. n. 5. & Marien. hic dict. gloss. 8. n. 13.

Ibi, No fuere en el lugar. Et sic absente proximiori ceteri remotiores admittuntur, & per consequens sequitur ex hoc non esse necesse proximiorum requiri, & ut admittatur remotior, sed omnino quemcumque consanguineum intra quartum gradum esse admittendum non requisito proximiori

75 patrimonialis, puta quando vendita fuit extraneo & nullus consanguineorum eam retraxit, sed penes extraneum emptorem remanet, res enim prohibita extra familiam alienari, si semel licite extra familiam alienetur, perpetuo remanet alienabilis extra eam per text. in l. pater filium, §. quind. decim. de leg. 3. & ibi Doctores, Tiraquell. ubi supra, l. 1. §. 32. gloss. uni numero 6. & sequentibus, sic & actio quod metus causa semel competens & ad hæredes transmissa efficitur perpetuo transmissibilis, ubi omnes ita notant, & Bar. in l. antecedente, dicit se alibi nescire: Juvateque lex, tutor rerum, & quod ibi dixit Bar. ff. de admin. tut. probans quod licet tutor tunc non possit emere res pupilli tamen si semel sunt vendite extraneo, poterit licite emere mutatione persone mutatur & qualitas bonorum, l. Paulus alias per procuratorem, ff. de agri. her. l. si avia. C. de dona. l. licitatio, §. si ff. de publi. & vici. & ex pluribus aliis, quæ adduci possent, hæc confirmantur ex quibus ita tenent omnes, l. 70. Tauri præsertim Antonius Gomez, num. 24. & Montalv. d. l. 1. §. verbo de patrimonio, tit. 10. libro 3. fo. Pal Rub. l. 73. Tauri n. 5. & iterum in l. 75. in fin. & Cifuen. d. l. 70. quæst. 47. Castillo l. 73. Tauri verbo n. 6. & Tiraquell. ubi supra §. 1. gloss. 9. n. 159. noster Gutierrez in consilio 21. n. 17. quod quidem consilium ipse & ego pro informanda justitia partium à iudice quodam de la Mesa denuntiarum misimus dominis iudicibus causa illius in Pinciana Cancellaria, & fuit executoria data in favorem partium nostrarum, hæc tamen fuerunt actia ante novam pragmaticam in favorem de la Mesa editam, disponentem quod rupta una parte defensæ alia ejus partem non censeretur rupta. Ad propositam tamen redeundo supra dicta conclusio est vera & communis scilicet quod re patrimoniali semel à patrimonio extracta definit in perpetuum esse patrimonialis, ut & optime per Peraltam, in l. cum patronus, n. 36. cum sequentibus, pag. 302. cum sequentibus, de leg. 2. Quæ tamen conclusio limitatur primo ut non procedat, si res talis patrimonialis vendita recuperetur à venditore ex vi pacti de revendendo in ipso contractu venditionis apposito, quoniam tunc non definit esse patrimonialis si virtute illius pacti revertatur res illa ad ipsum consanguineum vendentem eam cum illo pacto, & per consequens si iterum vendatur ab ipso consanguineo erit locus retractui, ut expressim decidit Deci. consil. 3. numero 1. ad medium, & consil. 88. n. 2. & 3. ubi late discutit & respondet text. in l. si à me ff. ad l. Falidum Deci. consil. 238. num. 5. Cassa. in consilio. Ruzum. tit. des avoic. §. 25. Tiraquell. lib. 1. de de retract. §. 19. gloss. num. 3. & eis relatis Marien. hic gloss. 8. num. 8. ex eo quod secundum eum num. 9. si ex vi pacti de re vendendo res à venditore recuperetur, non censetur noviter acquisita, nec ex nova causa, sed ex veteri, & reditque causa ad primitivam naturam, arg. l. si unus, §. pactus, ibi sed forme sue redditor, ff. de possit, nec dicitur eam rem fuisse translatam in venditorem, sed redditam, ex l. voluntate, §. 1. ff. qui. no. pig. vel hypo. sol. (ibi sed in primitivam causam res redit, resoluta venditione) cum aliis à Tiraquell. relatis, ubi supra, num. 4. & 5. quod totum secus erit si consanguineus venditor rem eandem

76 ab emptore, non ex vi pacti de revendendo, nec ex necessitate contractus precedens, sed aliàs rehabeat & teneat, ut inquit Anton. Gomez, dict. l. 73. Tauri num. 24. & Marienço ubi supra, num. 6. secundo limitatur dicta principalis & communis conclusio ut non procedat, quoties re patrimoniali extraneo vendita retrahitur à consanguineo jure hoc retractus sanguinis, tunc enim si ipse consanguineus retrahens vendidit eam, poterit alius consanguineus ab emptore extraneo retrahere, quoniam retractus redemptionis & recuperatio facta ab eo qui est de familia seu genere prioris venditoris non debet operari, ut res recuperata non dicatur esse de genere vel patrimonio, & sic non debet contrarium producere effectum ut l. legata, d. de lega. 1. ut in specie tradit Deci. dict. consil. 88. num. 2. & 3. & Tiraquell. ubi supra §. 32. num. 27. & Marienço, d. gloss. 8. n. 10. sed salva ejus parte licet jure civili attentio hæc procedere possit limitatio, jure tamen nostro regio attentio nullo modo procedat, cum habeamus ex l. 1. c. infra isto lib. quod retractus hic sanguinis tantum locum habeat in rebus venditis habitis tamen titulo hereditatis, non vero si ex alio titulo particulati emptionis vel dotis aut donationis & similibus, quare iis attentis limitatio hæc in regno nostro non potest procedere, sed totum contrarium est tenendum, & miror de Marienço, quod ad hoc non advertit, Idem Marien. dict. glossa 8. num. 11. dicitur, an si res patrimonii vendita transierit in plures manus possit retrahi per consanguineum, & bene quod sic, dum tamen intra novem dies à prima venditione numerandos id fiat, secus aliàs, cum Paul. Cast. consilio 74. nu. 2. lib. 2. & Mansuer. in præf. tit. de retract. Bologni. consil. 25. colum. 5. Tiraquell. ubi supra, l. 1. §. 1. glossa 1. num. 2. & Montalv. in dict. l. 13. tit. 10. lib. 3. fo. gloss. magna colum. 5. eo quod est hæc actio retractus licet personalis in rem tamen scripta, ut alibi diximus in hoc titulo & per consequens dato jure retrahendi intra hos novem dies intentato retrahens solum tenebitur solvere primum pretium in prima venditione constitutum, etiam si sic minus quam illud quod solum fuit à posteriori emptore, à quo retrahitur, ut optime per Tiraquellum in dict. §. 12. gloss. 1. num. 6. & Marienço hic dict. gloss. 8. numero 14. habebitque tunc, secundum eos, posterior emptor actionem exempto adversus priorem emptorem, qui ei eam rem vendidit retractui obnoxiam, ut in simili voluit Paul. Cast. l. 3. numero 4. C. quod mar. causa. nisi sciens quocumque fuerit secundus emptor, nam tunc cessabit evictio, ex l. si fundum, C. de evictio. de quo per Marien. hic, dict. gloss. 8. in fine Et in tantum hæc vera sunt quod etiam si secundus aut tertius possessor habeat rem illam, & acquisierit eam titulo donationis, adhuc potest intra dictos novem dies à prima venditione numerandos intentare retractus per consanguineum, cum ad primam venditionem habeatur respectus, non vero ad sequentes contractus, prout optime advertit Tiraquell. dict. §. 12. gloss. 1. n. 5. & Marien. hic dict. gloss. 8. n. 13.

Ibi, No fuere en el lugar. Et sic absente proximiori ceteri remotiores admittuntur, & per consequens sequitur ex hoc non esse necesse proximiorum requiri, & ut admittatur remotior, sed omnino quemcumque consanguineum intra quartum gradum esse admittendum non requisito proximiori

miori, adveniente tamen proximior intra dictos novem dies excludit remotiorem, ut in l. 12. infra eo. dicitur & videbimus latius si necesse fuerit.

Ibi, Trocar, & sic in permutatione retractus non datur ex quo circa hoc in nostro regno cessant doctorum alterationes disputantium an retractus locum haberet in permutatione * de qua late per Tiraq. & relatos ab eo, in d. tract. de retract. tit. 1. §. glof. 14. n. 28. & pluribus sequentibus, ubi plures consuetudines & statuta refert aliquorum regnorum ubi idem, quod in nostro regno servatur, statutum est & consuetudine obvenit. Sed quid sit estimationis & valoris 200. ducatorum permutetur cum alia re valoris 100. ducatorum, an retractus dabitur, & Montal. in sepe allegata l. 13. tit. 10. lib. 3. fori, verbo cambiar. inquit quod non erit locus retractui nisi fraus probetur, vel presumetur de jure, de qua quidem fraudis presumptione videndum est per relatos per Tiraquellum ubi supra, n. 27. 37. & 39. Idque adeo verum crederem quod etiam si pretium aliquod intervenisset ex parte unius ex permutantibus, eo quod res sua minus valeret, quam res ei in permutatione tradita, adhuc non esset locus retractui, eo quod partes permutare voluerunt, non vero vendere & pretium ad æquivalentiam apponitur, non vero ad inducendam venditionem, & sic permutatio, non vero venditio est iudicanda, nisi fraus, ut dixi, presumetur ut retractui locus non esset, & sic partes cum vendere voluerunt, ad fraudandum retractum permutationi nomen tribuerunt, ut late discutitur per DD. de fraudis presumptione tractantes & per Matienço hic gl. 10. per totam, quod referre non est necesse, nam fraus non est presumenda nisi ostendatur, & ea ostensa nihil dubii continebit disputatio, de qua per Tiraquel. de retract. lib. 1. §. glof. 14. num. 19. cum pluribus sequentibus & num. 46. cum sequentibus an venditor possit esse tunc testis.

Ibi, Del precio que costo, Quod quidem si recipere noluerit emptor consignabit illud retrahens, secundum quod in l. 9. & 14. infra eod. disponitur, per quas lex nostra est declaranda & supplenda in hoc.

Ibi, Jure que la quiere para si. Quod quidem juramentum in simul cum aliis diligentis necessariis ad retractum, faciendum est intra novem dies * retractui constitutos, aliàs nihil fiet: hocque juramentum fieri apud Pichones & alios refert Tiraquel tit. 1. de retract. §. 5. in principio, ubi ad hoc citat text. accommodatissimum & per ipsum, & per Matienço hic, glossa 12. num. 1. inductum in l. peto, §. si de leg. 2. Et quamvis non sit necesse quod emptor protestetur salvum sibi jus futurum eam rem condicendi, revocandique, si ex post facto compertum fuerit consanguineum in fraudem hoc retractu usum fuisse, secundum Tiraquel. in dict. §. 5. numer. 3. nihil tamen nocet, sed prodesse potius. Est tamen notandum quod adversus hoc juramentum admittitur ꝑ probatio in contrarium, secundum Bald. in l. 3. C. de proba. Cassa. in cons. Burgun. Rubri. 10. de retract. in glof. aut pare se ment. num. 16. nam ubicunque a lege vel statuto defertur juramentum ꝑ potest probari contrarium, ex glo. l. 2. §. si absens, & ibi Paul. ad fin. Alex. num. 7. Socin. 10. Jafon. 4. ff. si ex noxa causa agatur, Deci. eam declarans, in cap. preposuisti, num. 3. usque ad 8. & extra de probatio. & ibi Felin. numero 1. 2. & 3. sicut in plu-

ribus aliis casibus ubi juramentum defertur licitum est probare contrarium, relatis per Matienço, dict. glof. 12. num. 5. congesta per Tiraquellum ubi supra, §. 4. glossa 1. numero primo, cum sequentibus. Ex quibus omnibus habemus requisita necessaria, & qua debent intervenire in hoc retractu. ꝑ Primo enim requiritur quod retrahens sit proximior consanguineus, vel proximior non retrahente sequens in gradu, & deinceps unus alio nō lente usque ad quartum gradum. Secundo quod retrahens requirat emptorem prout in l. sequente dicemus in glof. que requiritur. Tertio quod infra novem dies Quarto quod res retrahenda sit habita titulo hereditatis & quod sit res immobilis. Quinto quod retrahens offerat pretium & gabelas & expensas omnes omniaque alia per emptorem solvenda, & ad majorem cautelam requirat emptorem, ut declarat si aliquid plusquam oblatum est solverit, aut solve re contractum est & quod declarando protestatur ipse solve re vel cognoscere si nolit recipere. Sexto quod juret sibi & non alii retrahere rem illam, nullamque malitiam, dolam aut fraudem adesse in retractu. Et ut clarius scias sic formabis libellum. Coram vobis ꝑ Domine judex compareo omni meliori modo & forma qua possum & dico quod Martinus tali die hujus vel talis mensis & anni presentis emit rem talem sub talibus limitibus & signis constitutam a Petro tali precio & cum iis pactis & conditionibus, cujus quidem Petri ego sum consanguineus intra quartum gradum ex tali parte & linea & gradu, ipsamque, rem venditam Petrus ipse habuit iure hereditatis a patre suo, vel ab avo, ita quod res ipsa est mei patrimonii & abolengo, & sic mihi competit eam retrahere pro tanto, & quamvis requisivi Martinum ipsum emptorem, ut omne id quod pro ea solvit, vel solve re promisit Petro venditori reciperet a me, nam ea sibi realiter obtuli, ut rem mihi dimitteret, noluit sine lite recipere. Quare à vobis peto non me ad superflua adstringendo, declarando sic esse compellatis ipsum Martinum emptorem, pretium, & omne id quod sit vel solve re promisit recipere, sibi enim totum in iudicio offero, & si noluerit depositur ac consignetur apud personam honestam, & fidelem, & quod mihi rem ipsam tradat ac restituat, cum omni iure dicto Martino emptori ex dicta venditione quaesito, & si quid aliud solvit aut solve re promisit cum requiro ut statim declaret, ut & hoc etiam offeram prout paratus sum offerre, aliter enim sibi & non mihi præjudicium fiat, super quibus omnibus & singulis peto mihi jus, & justitiam ministrari omni meliori modo & forma quibus possum, & juro per Deum & in forma mihi & non alii rem ipsam retrahere, & quod nullum dolum, vel fraudem fero. Et insuper requies etiam in fine hujus libelli Martinum ipsum, quod nulla ædificia construat in re illa, neque census super ea constitutos redimat, aliter enim sibi, & non tibi præjudicium fiet, ne forte si retractus locum habet compellaris solve re principale censuum redemptorum, vel expensas in ædificiis construendis factas, cum non esset pro tunc necesse ædificia facere, neque utile, ut optime advertit Boerius, decisione 47. numer. 4. & decisione 45. tractat an fructus debeantur a die adjudicationis, Matienço hic glossa 12. num. 8. Et hæc sunt quæ in hac materia

ria retractus congesta habebam, & animadversa multo antequam Matienço, ut sepe aliàs dictum est, & repeto nunc & sepe ac sepius ac sepiissime ut certior sis, hæc vera esse, possem enim lecturam quinti multo ante ipsum in luce ꝑ profere, verum ut à radice & principio impetrem, & non ab iis, quæ à multis lecta erant suo ordine impetenda decrevi. Et qua pœna puniatur, & actor ipse si se in dicto juramento pejeraverit, vide per Avenda. capit. 27. Pratorum, numero 14. versiculo ubicunque ergo, libro 2. Alia per Doctores, in l. 70. Tauri, cum sequentibus, videbitur, & per Tiraquellum in dicto tractatu de utroque retractu. Alia de fraude probanda contra retrahentem profequitur Matienço, glossa finali, qua cum in hac glossa, dicta sint, & maxime per relatos per Tiraquellum in hac glossa, & hoc allegatum, & per Doctores in §. item si quis in fraudem, & per Franciscum Becium, consilio 52. non est necesse ea repetere ut ad declarationem aliarum legum deveniamus.

IN LEGEM OCTAVAM
Que est declaratoria præcedentis.

Declaratur in presenti lex præcedens, & aliqui casus, qui dabit videbantur in proposito dicta legis præcedentis, declarantur, & est optima lex & singularis in jure nostro.

SUMMARIUM.

- 1. Femina admittitur ad retractum sicut & masculus.
 - 2. Proximior venditoris consideratur in materia retractus.
 - 3. Empior requirendus est pretium recipere, aliter enim quod deponitur & consignabitur, ubi & an omnino sit requirendus.
 - 4. An sufficiat petere quod consignetur, verum & requiratur quod petatur depositari.
 - 5. Empior an sit prius requirendus quam adeatur iudex.
 - 6. Tempus novem dierum retractui assignatum currit contra ignorantes.
 - 7. Casus ubi sine spe restitutionis currit tempus minoribus, ubi & alii in quibus currit, sed restituuntur.
 - 8. Specialia tria in materia retractus numerantur.
 - 9. Ignoranti an currat tempus, & an competat restitutio.
 - 10. Impedito agere non currit tempus cum declaratione, remissive.
 - 11. Tempus nostri text. ad retractum currens absentibus an currat eis ignorantibus.
 - 12. Restitutio ob minorem ætatem ut non competat, debet expresse excludi.
 - 13. Cessat ex text. nostro quoad forum fori dispositio cap. constitutus, de in int. resti.
 - 14. Princeps an possit minori huic restitutionem concedere.
 - 15. Statutum quod minori non actor restitutio an valeat, & per illud an tolli potest.
 - 16. Rustico & minori non subvenitur circa temporis lapsum, neque ob defectum negligentiarum factarum.
 - 17. Tutor nomine pupilli & curator nomine adulti admittitur ad retractum.
- Azevedo in Recopilationem. Tom. III.

- 18. Procurator, pater pro filio, conjunctus pro conjuncto an admittantur ad retractum.
- 19. Mandatum cum libera non sufficit ad retractum.
- 20. Speciale mandatum exigentia conjunctis sunt interdicta, nisi speciale detur mandatum.
- 21. Ratificatio sufficit etiam nisi speciale requiratur mandatum, dum tamen fiat in tempore signato ad alium ratificandum faciendum.
- 22. Procurator an teneatur ostendere mandatum & tradere exemplar, & ibi an intra novem dictos dies debeat ostendi.
- 23. Mandatum in judicialibus sufficit quodcumque ostendere, nisi in ibi.
- 24. Nepos etiam in retractu præferatur patrio.

Ibi, En hombre. Idem dic in femina, nam materia hæc est apta comprehendere feminam, sicut & masculum, & cum femina ex legibus nostris ad retractum admittatur, ꝑ quemadmodum & masculus admittitur, idem in uno quod in alio dicendum est, & cum quid masculo prohibetur, itidem & à fortiori censetur femine prohibetur, præsertim in materia odiosa, ut est retractus, cum in utroque militet eadem ratio dispositionis, & sic in materia odiosa, & penali masculinum concipit femininum ex leg. si quis id quod versiculo, & utrumque, ff. de jur. om. quai ubi Alber. Socinus, & Jaso. numero 9. id notant, text. qui domum juncta l. mater ff. de adulteris. glossa sponfam in l. 1. C. de rap. virgi. & in aliquibus verbo minus, C. ad l. Julia. mai. & eam plures sequuntur, & receptionem testatur Tiraquellus, tit. 1. de retract. §. 1. glo. 9. numero 21. licet alii ab eo relati numero 186. & tribus sequentibus, voluerint contrarium, & sic in retractu voluit Montalvus. l. 13. titulo 10. libro 3. fori. glossa 1. & Tiraquellus, dicta glossa 9. numero 197. & sequentibus, & Capola cons. civili 65. in fine. Paulus Par. cons. 81. num. 2. o. lib. 3. & in retractu ex dispositione testatoris, voluit Angel. cons. 91. quos referens sequitur Matien. hic, glof. 2. num. 1. & in hoc nulli dubium.

Ibi, O vtro pariente propinquo del vendedor. Cum legem nostram sic habeamus declarantem consanguineum, ꝑ proximior venditoris & sic ultimi possessoris esse admittendum, cessant quoad retractum disputationes DD. disputantium an proximior testatoris an vero ultimi possessoris vocatus censetur, de qua per DD. relatos per Molinam, de Primogenitis lib. 3. cap. 9. quem referre sufficit, refert enim antiquos, & modernos de hoc tractantes, de quo & nos latius in facti contingentia allegavimus, & aliquando fortassis fiet omnibus manifestum, quoad nostrum enim propositum sufficit lege nostra id esse determinatum, ut proximior venditoris admittatur, ut tenebat Claud. de Marleto, inter consil. Call. cons. 23. & idem Callaneus, in consil. Burgund. Rubri. 10. de retract. §. 1. verbo d'ou vient l'heritage, Tiraquellus, lib. 1. de retract. §. 1. glof. 1. num. 18. & sequentibus, & Matienço hic glof. 1. & cum in hoc nihil dubitandum sit, relinquendum est.

Ibi, ꝑ que requiere con el precio. Intellige requirit emptorem, & ita ex præcedentibus verbis colligitur, ibi, ꝑ ve la heredad majorada, dece al comprador. Ecce quomodo cum emptore loquitur, ergo ipse est ille qui requirendus est, ꝑ qui quidem si recipere oblationem & pretium noluerit retra-

hens illud deponet & consignabit coram testi-
bus & tabellione apud honestam personam, prout
de iure emptore recusante recipere faciendum
esse asserunt Hostien. Joannes Andr. in e. con-
stitutus, de in integr. restitut. & ibi quoque Anchar-
ranus, notab. 4. per textum in l. acceptam, C. de usur.
ubi Joannes Fabr. expendens in id. text. in l. 2. in fine,
C. de iure emphyt. Tiraquellus, dicto titulo primo, §.
septimo, gloss. 3. numero primo, & Cassianus in con-
suetud. Burgund. Rubrica 10. §. primo, in verbo. an ven-
dant in principio. Bertran. consilio 93 columnā secun-
da, volum. 2. & quamvis Montalvus, in dicta l. 1. 3.
sit. decimo, lib. tertio, scribit in gl. penult. in fine, dicat con-
signationem hanc non requiri quoties in iudicio
pretium offerret, sed tantum cum extra iudicium
tamen ex l. infra, sequente; semper sive extra-
iudicium sive in iudicio emptore recusante obla-
tionem facies & consignari petes, & sic consulo,
quod requiras emptorem, qui si noluerit reci-
pere, consignabis statim si tempus novem dies
non superest ut coram iudice id facias;
& tunc ipsi emptori iurabis quod non adest ma-
litia, sed si emptore requisito superest tempus no-
vem dierum, adibus iudicem presentando libellum
retractus, de quo in gloss. fin. legi precedentis, & pe-
tere offerendo pretium quod depositum & con-
signetur eo quod emptor requisitus a te noluit
recipere, & sic voluit gloss. deo aver. in l. 5. tit. 5.
partita 5. & an sufficiat consignari petere, verum &
requiritur per petere deponi & l. 9. in hoc servanda
est, infra ipso titulo secundum gloss. deo dicta l. 5. 5.
& Cifuentes in l. 70. Tauri. in colum. pen. in fine, in-
quit quod sufficit consignari sive depositare, nam
in effectu in idem concluditur, & sic quotidie
petitur deponi & consignari. Et an emptor sit prius
requirendus per retrahentem quam adestat iudex
per tradit optime Tiraquellus, de retract. lina. §. 1.
gloss. 11. num. 1. & latius in §. 9. glo. fin. per totum foli.
172. & mihi est in p. 376. ubi & quid si emptor
est abfens, vel hereditas jacens & alia plura exami-
nare, in propositionem, & idem voluit idem Tiraquel-
lus, de retract. convention. §. 4. glo. 1. & 2. & ibidem in
iis locis inquit quod prius est requirendus emptor,
Matien. tamen hic glo. 5. in fin. inquit quod iure
nostro regio sufficit coram iudice comparere, &
petere quod deponatur & consignetur, & remit-
tere se ad l. 14. huius tituli, debuit tamen se remit-
tere ad per eum dicta in l. 9. sequen. in gl. 4. numero
1. ubi ita tenet, & in l. 7. gloss. 12. numero 6. supra
encl. & fundatur ex eo quod d. l. 9. tantum requirit
consignationem, & non oblationem, & cum obla-
tio non requiritur, nimirum si non sit requiren-
dus emptor, sed fallitur meo iudicio, eo quod dic-
ta l. 9. & similes ultra consignationem, requirunt
alias etiam solemnitates ab aliis legibus requisitas
intervenire debere, ex legibus tamen 7. & nostra
8. requiritur oblationem faciendam emptori, ergo
& hec servanda est & sic emptor requirendus
cum pretio, quod si noluerit recipere, tunc de-
positum & consignatio petenda sunt, & facien-
da intra novem dies, aliter nihil fiet, emptore ta-
men non reperto ad domum suam erit requisitio
facienda, & ita ex iure civili & regio meo videri
statutum est, & sic ipsemet Matienço, hic in glossa
6. fatetur consignationem pretii tunc demum
faciendam, cum emptor recusat pretium recipere,
ergo necesse est illud sibi offerre, & cum eo re-
quirere emptorem. Est tamen verum quod non

requiritur (ante iudicem aditum) requirere em-
ptorem, sed sufficit adire iudicem presentando
libellum retractus, & petendo quod notificetur
emptori quod recipiat pretium, quod si noluerit
deponatur & consignetur, & tunc libellus hic,
debet emptori notificari & depositum, & con-
signationem fieri intra novem dies; sed si prius
quam iudex adestat requiritur emptor, & noluit
recipere, tunc sufficit libellum intra novem dies
presentari coram iudice & depositum & con-
signationem fieri, quamvis libellus in tali casu non
notificetur emptori intra novem dies, & hanc
practicam vidi servari in pluribus locis, & placet
mihi & iuri civili & nostro iuridicam & con-
sonam esse credo, & sic semper consulo fieri. Imo
& plus dico, scilicet; quod si retrahens requirit
emptorem cum pretio & expensis & aliis ab ipso
emptore solutis, asserens quod ei competit ut
propinquo & jurans sibi & non alii retrahere; &
requirens quod si noluerit recipere & ei rem di-
mittere depositabit & consignabit illud apud honestam
personam & quod depositum fiat, & quod con-
signetur pecunia coram testibus; & apud talem
deponatur personam fidelem, quod iis factis &
impletis intra novem dies; sufficit si post hos
novem dies presentetur libellus retractus coram
iudice, nam satis adimpletur forma legis isto mo-
do, licet mihi precedens modus plus placet de
adeundo iudice; nam consignatio pretii iudicis
autoritate faciendam est, ex l. acceptam, ubi Baldus C.
de usur. Tiraquellus, de retract. titulo 2. §. 4. glossa 7.
numero 11. & Matienço, dicta l. 9. gloss. 4. numero
14. & in l. 11. gloss. 2. infra eo.

Ibi, Contra contra los menores de veinte y cinco años.
Simile de iure canonico disponebatur, in cap. con-
stitutus extra de in integr. rest. & text. ubi Bartolus,
Baldus, & alii eum reddunt singularem in l. sed si
sine §. Lucius ff. de adm. tut. quo ad hoc allegat
Boetius decisio 112. numero 3. ex quo & a fortiori
deducitur, ut & contra abfentes & ignorantem
currit tempus novem dierum ad retractum constitu-
tum per ut & in lege nostra disponitur, & in lege pre-
cedente, in glossa, huius nova, etiam tetigimus. Et
sic quoad retractum hunc jus antiquum disponens
adversus minores, etiam currit prescripctionem,
approbatur per legem nostram, & declaratur jus
novum l. finali. C. in quibus causis in inc. res. non est
necesse disponens adversus minores non curre-
re prescripctionem, ut non procedat quoad re-
tractum; quoad eum enim ita currit ut nec resti-
tutio competat, qui quidem casus est adidendus
aliis pluribus in quibus sine spe restitutionis
currit prescripctio per de quibus per Tiraquel-
lum, de retract. titulo 1. §. 32. gloss. 2. numero 3. inter
quos dicit esse retractum secundum consuetudi-
nem Francie; quod secus in aliis casibus re-
latis per Ja. in l. preperandum §. illo numero 3. C. de
iudi. in quibus minori currit prescripctio, sed resti-
tuitur minor, secundum glossam & scriben. in
cap. pater. si quis de probi. feud. alleg. per Fred. Dec.
consilio 456. ad finem, relatu per Matienço, hic glossa
1. numero 1. Ex quibus colligo duas regulas adden-
das aliis per nos p. sitas in l. 3. tit. 1. libro 2. su-
pra. Prima est quod prescripctio non currit con-
tra minores nisi in casibus a iure expressis. Se-
cunda est quod minores restituantur adversus
prescripctionem contra eos currentem nisi in ca-
sibus ubi aliud est a iure aut consuetudine ex-
pressum

pressum, aut determinatum. Ex quibus & no-
tandum est in odium retractus & ad evitandas
fraudes & peccata tria esse specialia in retractu.
1. Primum quod tempus novem dierum ad retra-
hendum constitutum currit contra minores. Se-
cundum, quod & idem contra abfentes currit,
ut ex text. nostro probatur clarè. Tertium, quod
& contra impeditum, cum de iure habeamus totum
contrarium, nam in minore jam supra pro-
bavimus. Contra abfentem vero propter presump-
tam ignorantiam videbatur non debere currere
tempus retractus, ex l. genero ff. de iis, que nor. in-
fam. l. cum sex menses. ff. de edil. edicto. l. annus ff. de
calumniā ibi, quia qui nescit, in videtur experiandi
potestatem non habere, abfens igitur est impeditus a-
gere quemadmodum & ignorans l. 2. ff. quis or-
do in bon. pos. ser. c. quia d. overfitem in fine, de concef.
prob. late Tiraquellus, de retract. dict. tit. 1. §. 35. glo.
4. numero 2. cum sequentibus pluribus, Matienço, hic
gloss. 12. numero 1. & 2. ubi ex hoc occasione
impetit examinandu, an ignoranti currat tem-
pus per & an competat restitutio, num. 4. & sequen-
tibus, inquit esse difficile articulum, verum
quia non est nostra materia missa hac facio. I-
dem & tertio non currit tempus impedito per a-
gere ex l. 1. in fine C. de ann. excep. in Authent. nisi
tricenale. C. de bon. muer. Bald. de prescrip. 1. parte de
6. partis principia. numero 1. §. 1. 8. tit. 29. partita 3. Pi-
nellus, in dict. Auth. nisi tricenale nu. 4. & sequen-
tibus ampliat hoc aliquibus modis a quo eo tamen
relato delumpit Matienço hic glo. 9. n. 3. & sequen-
tibus. Vides igitur dicta tria specialia a nostro text.
inducta contra iuris dispositionem, & hoc ut
lex nostra dicat ad vitandas fraudes & peccata.
Sed est dubium an & hoc de abfentibus, & im-
peditis currat eis ignorantibus, per & in hoc Anr.
Syncerus, relatus per Tiraq. d. §. 35. glo. 3. n. 3. &
per Matien. hic gl. 8. num. 2. inquit non currere
tempus hoc, si abfentia sit juncta cum ignorantia,
sed ipse Matienço, & melius in gloss. 12. numero
18. & 19. hic cum Tiraq. dict. §. 35. gloss. 4. nu. 4. 5.
& sequen. tenet etiam contra ignorantem cur-
rere, nam si contra minorem currit tempus re-
tractus sine spe restitutionis, a fortiori contra
abfentem, & ignorantem, presertim cum &
contra presentem & ignorantem currat tempus,
aliter enim faciliter legis nostre dispositio elidi
posset & frustrari.

Ibi, No se pida ayudar de su menor edad. Caute
fuerunt apposita verba hæc, ad excludendam re-
stitutionem ex causa minoris etatis, nam si ap-
posita verba hæc non fuissent, quantumcumque
lex nostra disponderet tempus novem dierum con-
tra minores currere, possent tamen adhuc resti-
tui, nam hoc est regulare ubi restitutio non ex-
cluditur, * ut inquit Boerius, decis. 257. nu-
mero 2. & sic videmus quod in dict. cap. consuetu-
tus de in integr. rest. probatur in hoc casu, quod
currit prescripctio contra minores, & nihilomi-
nus fuerunt restituti adversus illius temporis lap-
sum, ut advertit Boerius decis. 63. numero 3.
Necesse fuit in lege nostra, restitutionem il-
lam expresse excludere. Ex quo quoad jus fori
cessat dispositio dicti cap. consuetu. per textum
nostrum, * quoad concedendam restitutionem,
quem text. in dicto constitutum, satis impadentem
in libris antiquis irridendo notabat Tiraquel.
de retract. tit. 1. §. 35. gloss. 2. numero 3. 4. & 11.

qua quidem verba iuste, in novioribus impreffio-
nibus omisa sunt tanquam impudenda, & scan-
dolosa, & sic merito in eis ipsum Tiraquel. licet
non nominaverit eum reprobatum Philippus Pro-
bus in addit. ad gl. prag. sanctionis in Rubrica, de
autor. magis consilii. Et pro intellectu dicti c. con-
stitutus, videndus est Joan. Igneus, in l. dudum,
col. 5. ff. de contra. emp. Sed an Princeps poterit
tali minori restitucionem concedere, tradit Boe-
rius dict. decis. 140. numero 3. Et an statutum quod
minori non detur restitutio valeat, & an per
statutum per tolli possit, tradunt Joan. Andr. in cap.
fin. de appellat. in 6. in novellis & Baldus in Mar-
garita, in verbo, legatus versic. pen. in fine, ubi
arguit pro & contra, & Arcinius in l. more, col.
2. ff. de acquiren. hered. Et cum retractus sit
odiosus, & contra jus commune, prout commu-
nem testatur Tiraquellus dicto §. 35. gloss. 2. n.
8. & Matienço, glossa 13. ex Tiraquel. in eod. §.
35. glossa 1. per totam, plura dicente circa hoc
quod est stricti iuris retractus, nimirum si resti-
tutio minoribus negligentibus denegatur adversus
temporis lapsum. Et erit hic unus casus ubi mi-
nori restitutio denegatur ut in glossa precedente di-
ximus & alios casus remissive retulimus. Ex qui-
bus & a fortiori rustico & mulieri non subveni-
tur circa temporis lapsum, per neque ob defectum
diligentiarum factum in retractu, eo quod est
solum in casibus a iure expressis subvenitur, ne-
que subvenitur eis in iis, quæ ad rigorem iuris
conservandum sunt introducta, ut late diximus
in l. 2. num. 23. cum sequentibus aliquibus tit. 1.
lib. 2. supra.

Ibi, Si el menor suviere tutor, Sed nonne per le-
gem precedentem in fine, statuitur neminem ad-
mitti ad retrahendum nisi ad proprium commo-
dum, quomodo ergo in iis verbis disponitur tu-
torem aut curatorem admitti ad retractum ad
commodum minoris, & sic alterius, & in hoc
facilis est responso, nam hic admittitur tutor,
& curator pro minore consanguineo venditoris,
quia minor non habet legitimam personam stan-
di in iudicio, in lege vero precedente, id quod
reprobatum est, ne consanguineus alteri & in al-
terius comodum retrahat non autem ne alius ac-
quirat consanguineo, nam qui per se facere po-
test, prohibetur & per alium facere sed potius
permittitur, ut regula qui per alium, & regula
potest quis, de regul. juris in 6. quocirca tutor
solum nomine pupilli, vel curator nomine per-
adulti oblationem & consignationem ad retra-
ctum facere possunt, secundum Palatium Ru-
beum in l. 70. Tauri numero 4. Covarruvias libro 1.
variarium resolutio. cap. 6. numero finali, versiculo 9. &
Tiraquellus, de retractu titulo 1. §. 1. glossa 13. nu-
mero 22. & sequentibus, ubi n. 25. inquit idem posse
facere pupillum, eo quod ad acquiendum
non indiget tutoris autoritate, l. pupillus ff. de ac-
quiren. re. dom. Ex quo Matienço hic glossa 14. ex-
orditor materiam & satis diffuse eam tractat,
num scilicet, procurator per admittatur ad retra-
hendum, vel idem pater pro filio, conjunctus
pro conjuncto, & quoad procuratorem indubi-
tatum est, dummodo ad id habeat speciale man-
datum, ut colligitur ex Baldo consilio 118. in fine
lib. 3. per textum, in cap. constitutus de in integr. rest. &
magis in specie voluit Cassianus in consuetudin.
Burgundie. Rubrica 10. de retractu §. 1. verbo, le peur.
Z 2 iij numero

numero 5. versiculo. Sed an proximus, Tiraquellus ubi supra, §. 1. glossa 10. numero 94. & 96. Palatius Rubens ubi supra, numero 3. in dicta l. 70. Tauri & ibi Castillo, glossa 1. col. 2. in princ. moventur ex l. 1. §. 1. tit. 10. lib. 3. fori. que est supra ead. ubi exigitur juramentum retrahentis, quod procurator ejus nomine prestare non potest, nisi habeat speciale mandatum, secundum glossam cap. 1. de judic. in 6. in glossa. fin. Bartolus l. 1. §. fin. autem. C. de jure jurand. prop. cal. dan. nec satis erit habere mandatum ad jurandum in omnibus causis, nisi nuncupatum in ea de qua tractatur causa, expressum fuerit, secundum Bartolam, & omnes in l. qui bona, §. si alieno, ff. de damno infecto. Covarruvias, in cap. quoniam patitur 1. resol. par. §. 5. n. 8. columna penultima de pactis. in 6. & iterum lib. 1. resol. c. 6. n. 1. versiculo eadem fere, adeo ut quamvis mandatum cum libera idem importet quod speciale, ex l. nam & nocere, & ibi glossa. Baldus & Alexander ff. de pactis. l. procuratorem ff. de procurator. l. 19. titulo 5. partia 3. & ibi glossa. Covarruvias, dist. cap. 6. num. 3. Tiraquellus ubi supra, §. 1. glossa. 13. numero 32. non sufficit ad retractum, & eo quod mandatum cum libera nihil operatur ubi speciale requiritur mandatum, secundum Angelum, in §. preterea 2. numero 33. institutio exceptio, cui accedit Jus. in l. jus jurandum. quod ex conventionione, §. procurator. numero 4. in fine ff. de jure jur. in hoc tamen ut dixi, requiritur speciale mandatum, quia juramentum requiritur & in animi declaratione consistit, prout & in aliis multis requiritur relatis per Rebuff. in concor. regni Fran. in Rubric. de electio. derogata. §. 1. glossa. speciale pag. 71. in antiquis, quo generale cum libera non sufficit in hoc casu retractus ex dictis, & per consequens conjunctus pro conjuncto non admittitur ad retractum, ut ad secundum punctum deveniamus, quoniam ea, que speciale exigunt mandatum, conjunctis sunt interdicta, nisi & ipsi mandatum habeant speciale. l. patri. junct. l. illud ff. de minor. Cyn. & Recent. in l. exigendi. C. de procur. & in c. nonnulli. §. sunt & alii, de res. late Tiraq. de retract. tit. 1. §. 1. glo. 13. num. 34. §. 36. gl. 2. num. 14. & §. 1. gl. 10. n. 95. & faciunt dicta per Menes. in l. transactio placitum. nu. 20. C. de transact. Est tamen verum quod quantumcumque ad retractum speciale mandatum requiritur, si tamen conjunctus pro consanguineo vel alius extraneus pro consanguineo retractum intentaverit, sufficiens erit, si consanguineus ipse id ratum habuerit, nam & ubi speciale requiritur mandatum rati habitio f. locum habet, prout sensit glossa. in l. Paulus alias per procuratorem ff. de acquirenda heredi. & in l. si maritus. C. mandata. & est text. in l. 3. §. 5. si procurator. ff. quod quisque jur. ibi. (si hoc ei specialiter mandavi, vel ratum habui) notat Tiraquellus in dicta glossa 10. numero 63. & sequentibus, & text. est clarus, in capite finali. de jure jur. in 6. quem ad hoc allegavit Covar. lib. 3. variar. cap. 16. numer. 5. & diximus in l. 33. num. 7. tit. 6. lib. 2. supra. debet tamen consanguineus id ratum habere & juramentum, de quo in l. procedenti in fine, prestare inter novem dies ab eadem lege retracto prefertur, cum id sit regulare quoties aliquid est faciendum intra certum tempus, nam si per alium nomine meo fiat, tenet intra illud tempus ratificare, aliter nihil fit, ex text. in l. fin. ff. rem rat. hab. quem ad hoc allegant relati per nos in l. 1. tit. 18. numero 57. cum duo-

bus sequentibus, libra 4. supra. & iterum in l. 1. titulo 19. numer. 4. ad finem, eadem libr. 4. & sic et tenendum contra Castillo. l. 70. Tauri, gloss. 1. columna 3. contrarium dicentem, imo quod sufficiebat etiam post novem dies fieri ratificationem sed fallitur & cum jure optimo reprobat Matienço, hic dicta glossa 14. numero 16. quicquid etiam de jure communi vellet Tiraquellus, dicta glossa. 10. numero 84. cum sequentibus pluribus, sed contrarium est verius jure nostro regio attento intra novem dies omnia fieri disponente, & videtur mihi ad hoc inconvincibilis consideratio hac, nam si procurator habens ad hoc speciale mandatum a consanguineo, intra novem dies id tenetur facere & adimplere, cur & non impletem consanguineus ratificando ad id tenetur, cum nihil fecerit ille, qui sine mandato ejus speciali retractum intentavit, & sic teneo sine dubio. Et sic concludit impletem Tiraquellus dicta glossa 10. questione 12. numero 61. & pluribus sequentibus, quod si quis vendit nomine meo rem aliquam abique mandato, & ego ratifico venditionem, quod a die ratificationis currunt novem dies, quia antea nihil actum erat. Sed an procurator retrahens nomine consanguinei tenetur offendere mandatum & tradere exemplar ejus si petatur f. & cuius expensis tractat late Tiraquellus dist. glossa. 10. §. 1. numero 99. usque ad 108. & an intra novem dies retractui constitutus tenetur illud offendere vel satis sit ut postea offendat ad partes, tractat ibidem Tiraquellus numero 93. cum sequentibus, & quamvis ibi dubitet Tiraquellus, & Matienço, hic, dicta glossa. 14. numero 10. intrepide teneat omnino intra novem dies esse exhibendum mandatum, neque sufficere post exhiberi. Ego tamen teneo sufficere post exhiberi, dum tamen tempore quo procurator retractum intentavit mandatum ad hoc sufficiens & speciale a domino haberet, neque vitaretur retractus, si intra novem dies non exhiberetur, ex dictis per specu. & alios relatos per Tiraquellum, ubi supra numero 94. & tenet Boer. dist. 274. & in judicialibus sufficit quodcumque doceri de mandato, f. secundum Ripam, ibi per Tiraquellum allegatum, & Vantium in tracta. de nullitati. titu. de nullit. ex defectu man. numero 115. cum sequentibus, fateor tamen quod Judex ad petitionem partis, imo & ex officio secundum aliquorum opinionem, repellere posset ipsum non docentem de mandato, sed si non repelleret sed admitteret, sufficeret in quacunque parte litis mandatum illud speciale habitum tempore tractus exhibere, dum tamen speciale & sufficiens esset.

Ibi El hijo del vendedor. Et sic etiam in retractu, sicut in majoratu nepos prefertur patru, secundum quod diximus, l. 5. tit. 7. sup. eo. lib. & quia licet filius sit causa proxima & nepos remota, propter quod pro causa proxima & non pro remota erat respondendum, ut per Bald. in l. ex placito. C. de rerum permitt. num. 1. & 2. tamen ubi causa prima in secundam influit, tunc semper presentantur prima causa in secunda in quam influit. Licit. §. ea obligatio. ff. de procur. pater tamen vendens fuit prima causa quae vim suam & potestatem transmittit in filium suum qui est ex patris natura, atque ideo debet esse ejusdem censure, quoniam legis censura naturam imitatur. l. nam adoptio

adoptio, ff. de adoptio. Tira. de primoge. q. 40. num. 63. & 141. ubi inquit quod tunc non attenditur causa remota quoties longe distat a prima, secus si non sit admodum remota sed proxime conjuncta, prout est filius cum patre, tunc enim ea æque ut proxima attenditur, per legem cum de lationis. §. asinum, & ibi Bart. ff. de auro & arg. leg. & sic argumentis pro patruo respondet Matienço, hic glos. 20. quæ cum per legem nostram sint decisa nil dubitationis remanet neque examinationi locus relinquatur. Ibi. Pero si el hijo. Idem disponitur in l. 12. infra. eo, in quibus licet consanguineis potentibus retrahere, ut proximior non retrahente sequens in gradu admittatur, in correctionem. l. 7. in fin. supra eod. aliud disponitis, ut ibi diximus.

IN LEGEM NONAM,

Quæ erat 70. Tauri.

Lex fori, septima hujus tituli, habet locum etiam in rebis venditis in publica subhastatione, quoniam interveniat in venditione judicialis auctoritas, dicit tamen pretium, gabella & expensa deponantur ac consignentur intra novem dies numerandos a die ultimo subhastationis.

SUMMARIUM.

- 1. Retractus datur etiam in rem publicata subhastatione venditam etiam ex iudicis mandato.
- 2. Retractus datur in re data in solutum per iudicem creditori, vel in data per transactionem idem datur retractus.
- 3. Retractus an datur in re patrimonii ad titulum ordinatæ venditæ.
- 4. Retractus competit in re venditâ a clerico.
- 5. Retractus datur contra clericum emptorem dum tamen coram suo iudice intentetur.
- 6. Retractus datur etiam in venditione necessaria, & qua sit.
- 7. Novem dies datur ad retractum in re venditâ publice subhastata currunt a die ultima subhastationis.
- 8. Retrahere volens debet consignare pretium, neque sufficit offerre verbaliter.
- 9. Oblatio sola quando sufficiat, & quando non.
- 10. Obligatorio, consignatio vel sigillatio idem sunt & quando fiant.
- 11. Differentia inter obligationem & depositum sine consignatione, vel cum ea, & ibi effectus consignationis, remissivè.
- 12. Consignatio & depositum ultra obligationem ubi & quando & ad quid requiratur de jure communi remissivè, ubi in materia retractus quando fiat.
- 13. Consignans & deponens licet durante non debet pretium recuperare.
- 14. Consignans & deponens debet insuper advertere quod apparet de vera numeratione, nam non sufficeret confessio de recepto.
- 15. Emptor si solvit pretium in auro an sufficiat ei offerre in pecunia argentea.
- 16. Omissio unius nummi visat retractum & depositum.
- 17. Omissio forma etiam in minimo totum visat,

- 18. Pretium ubi non est liquidum sufficit offerre quod visum fuerit, dando fidejussoribus pro reliquo, ibi.
- 19. Dicitio, item, est repetitiva procedentium.
- 20. Usura an committatur ex eo quod durante lite retractus emptor percipit fructus.
- 21. Promissa, vulgo promeridos, an debeat solve re retrahens.
- 22. Emptor si non solvit gabellam quia est privilegiatus an repetet eam a retrahente.
- 23. Retrahens an teneatur solvere, el alboroque.
- 24. Retrahens an teneatur solvere proccentis datum.
- 25. Retrahens tenetur etiam solvere instrumentorum expensas.
- 26. Venditor tenetur rescere instrumentum venditionis ipsi retrahenti cum clausulis consuetis.
- 27. Gabella debetur ex publica subhastatione etiam in vim judicialis forma facta.

Ibi, La ley del fuero. Quæ est 7. hujus tituli ubi plura diximus. Ibi. En almoneda publica. Contrarium disponebatur in l. 210. llyli quæ in hoc per nostram remanet correctæ, & reprobatæ opinio aliquorum contra nostram legem & ante eam aliud assentium prout fuit Montalvo in l. 13. titulo 10. lib. 3. fori, in glossa magna columna 11. versic. item quæ an habeat locum lex ista, & sic licet per legem nostram esse antiquatam advertit Castillo, hic glos. 1. in principio, & in verbo, en almoneda, & in verbo, del juez, & ibi Palatius Rubens, numero 2. licet ibidem Gomez Arias num. 1. alid & male dubitet, qui & Montal. ubi supra dubitabant an retractus daretur si ex iudicis mandato f. subhastatio fiebat, sed ex lege nostra in iis verbis & sequentibus, res clara remanet, & nulli dubitationi locus: & idem de jure civili fundatur, nam & in re data in solutum creditori per iudicem pro quantitate debita habet locum retractus, ut in d. l. 7. diximus, & melius omnium traditur per Peraltam in l. 2. nu. 6. cum sequen. de lega. 2. Et an in re per transactionem alienata, vide Menes. & per eum relatos in l. si profundo num. 14. C. de transacti. Tira de retract. titulo 1. glossa. 14. §. 1. num. 60. cum sequentibus pluribus. Sed an si clericus ordinatur ad titulum patrimonii vendat f. aliquam rem talis patrimonii jure permitente, habebit locum retractus & dicendum est quod si rem illam habuit titulo hereditatis ascendens alicujus tunc etiam dabitur retractus quantumcumque iudicis autoritate interveniente vendita sit, cum & in re venditâ a clerico retractus locum habeat, ut in l. 7. supra. eo diximus & communem testatur Roland. Valle, cons. 11. n. 7. lib. 1. & Villalobos, in antinomia juris civilis & regii in prin. num. 14. ad fis. fol. 21. & Cifuen. hic q. 51. imo & si clericus sit emptor dabitur retractus contra eum secundum omnes hic, & Tira. ubi supra glo. 13. num. 2. §. 1. debet tamen tunc contra eum coram suo iudice retractus f. intentari, ut in d. l. 7. diximus, & tenet Cifuen. hic q. 52. & Afflicis relatus per Tiraq. ubi supra tit. 1. §. 8. glossa. 5. num. 15. licet in Francia secundum eum ibi aliud sit, & male. Ibi. Aunque sea por mandamiento de juez. Et sic per subhastationem necessariam, que potest talis dici illa, f. quæ ex mandato iudicis fit, nam 6. iudicium

judicium redditur in invitum, ut l. inter stipulantes, §. facram, ff. de verb. ob. & cum in invitum reddatur, & iudicis mandato in rem iudicatum lapso vel omnino exequendo non obstante appellatione, sive voluntarie, sive involuntarie obediendum sit, nimirum si necessaria subhastatio dicatur illa, qua ex iudicis mandato fit, vel ad distrahas res sicut minorum Ecclesie vel reip. in quibus decretum iudicis requiritur. *L. magis puro §. non possunt, ff. de rebus eorum, l. lex que C. de admitt. tut. l. 4. tit. 5. p. 5. l. 6. tit. 18. p. 3. l. 18. tit. 16. p. 6. athen. hoc jus C. de sacro. eccl. sine exceptione. 12. q. 2. & per totum, de rebus eccl. tit. 1. 2. tit. 14. p. 1. l. fin. C. de vend. reb. civil. lib. 11. l. 1. & 10. tit. 7. infra lib. 7. l. 2. & 3. C. de prez. decur. lib. 10. l. 1. 2. & fin. C. de sude inf. & jure hof. ff. lib. 10. l. 52. tit. 5. parva 5. in quibus casibus subhastatio est necessaria ex iudicis mandato & autoritate interveniente, ut ibi dicitur, Bart. l. licitatio. num. 3. ff. de public. & vec. Deci. conf. 556. num. 4. Afflic. lib. 2. conf. Neap. rub. 38. in fin. Soc. conf. 95. num. 5. lib. 3. necessaria etiam subhastatio dicitur illa que fit in rebus condemnati pro executione rei iudicate juxta text. in l.ordo. ubi Bal. num. 4. C. de execut. rei iud. l. a divo Pio, §. in venditione, cum sequentibus ff. de re iud. & in hoc titulo dictam est, & hanc necessariam lex nostra in iis verbis designavit, ut idem in ea, quod in subhastatione voluntaria, de qua in precedentibus dixi, dicendum sit, quod quidem voluntaria subhastatio dicitur, quoties extra dictas causas quis vult res suas in publico loco ad vocem preconsis distrahere, ut ex licitatorum calore charius vendantur, vel citius distrahantur, ut sepe fit in magnis civitatibus, ut advertit Pinelus in l. 2. C. de res. vend. 2. par. c. secundo n. 16.*

Ibi, *Desde el dia del remate*. Et intellige de ultima subhastatione, vulgo *Del ultimo remate*, nam ex communi stylo & consuetudine hujus regni in quacunq; subhastatione dantur novem dies ei, cuius bona distrahantur ex causa necessaria rei iudicate, confessionis, vel instrumenti publici aut privati recogniti ad retrahendum res venditas reddito pretio, & eis clapsis fit ultima adjudicatio & datur possessio, & sic à lapsu illorum dierum current nostri novem dies ad retractum constituti, ita Castillo, in l. 70. *Tauri in verb. del remate*, & sequitur Matienço, hic glos. 3. licet mihi non ex toto applaudit, eo quod lapsis illis novem diebus non fit nova subhastatio, vulgo *nuevo remate*, sed datur mandatum de mittendo in possessionem in executionem, *Del remate de la cosa en la almoneda venatanda*. Ex vi executionis rei iudicate, confessionis aut instrumenti, & sic à die illius *remate* current novem dies retractus, ut inquit lex nostra iis verbis, *desde el dia del remate*, alter enim si possessio non caperetur in uno anno, diceremus hos novem dies retractus non concurrere, quod esset absurdum, igitur verum non videtur dictum Castillo, & sic ad dubium evitandum consulo ut à die, *del remate*, intra novem dies retrahas, neque expectes quod transant alii novem dies parti executate concessi ad redimendum res suas. Et an dies, *del remate*, computetur in termino, l. 7. supra eod. dixi.

Ibi, *Que consigue el que saca el precio*. Nam vo-

lens retrahere debet illud consignare, & neque sufficit verbaliter offerre, secundum Boer. decif. 8. 124. n. 2. 4. nam secundum eum ibi, quando oblatio fit ad implementum conditionis et, qui ex illo conditionis implemento nihil de suo perdit, neque implens conditionem obligatur, tunc sufficit sola oblatio. *¶ ut l. suam liberor. §. Stichus ff. de statu lib. & est casus in l. fin. C. de cond. inf. sed quando fieret non solum causa implendi conditionem tantum, sed etiam causa solvendi pretium, vel ad obligandum, cui implicetur, ut in nostra materia, tunc ut inquit Bart. in l. si ira heret. ff. de cond. inf. requiritur depositio & consignatio, ut in l. 1. C. de communi ser. man. notat Boer. d. num. 24. inferens ex hoc ad nostram retractus materiam, & id ex verbis nostri text. clarissime demonstrat. Et no. quod idem sunt obligatio, & consignatio, vel sigillatio, & tunc fieri dicuntur, quoties pecunia numerata prius clauditur in sacculo, & sacculus sigillo vel signo obligatur, ut est text. in l. fin. ff. de leg. con. text. in l. 1. §. si pecun. in sacculo, ff. de positi, & in l. die sponsaliorum. §. fin. eo. rit. & ratio differentie est inter obligationem & depositum sine obligatione, & obligationem & depositum cum obligatione est, quia quando pecunia offertur, & non signatur, sed ad numerum deponitur, transfertur possessio, dominium & periculum illius in depositarium, quia tenetur ad tantumdem in genere, & videtur depositata ut certa quantitas, & data videtur licentia depositario utendi illa, sed quando deponitur signata in sacculo, non transfertur possessio, neque dominium in depositarium, & est periculo deponentis, & non est permilla licentia utendi ipsi depositario, imo si utatur tenetur furti, ut colligitur ex notatis per glos. in d. l. die sponsaliorum. §. fin. c. no. & declarat Paul. Castren. in l. si sacculum ff. de positi, & Fano, de pignori. 3. membro. §. parvi pari. num. 13. ubi num. 14. ponit effectus signationis, remissive, & num. 15. inquit quod etiam hæc signatio requiritur in rebus mobilibus, vel semoventibus si forte ultra pretium aliqua res mobilis, vel semovens esset danda, isthæc tamen signatio fieri debet si emptor rei à quo retrahitur noluit, dum ei offertur, eam recipere, nam nihil prodest consignatio, nisi prius sit oblata ei, cui solvi debet nisi sit abseus, text. in l. 2. & ibi Salic. in 1. not. C. de usur. glos. l. acceptam in gl. fin. post prin. C. eo tit. notat in specie Tiraq. de retract. linagiel. §. 9. glos. 3. & ult. num. 5. ex quo male loquitur Matienço, hic glos. 4. in princip. dicens obligationem non requiri, cum ex l. 8. supra proxima id requiratur, ut ibi dixi, & sic fit de jure si emptor reperiri potest, vel sin minus in loco solite habitationis fit oblatio, ut ibi inquit Tiraquel. num. 6. & num. 7. asserit non sufficere & procuratorem requirere, nisi ut ibi per eum num. 10. & 11. dominus esset præfens cum procurator requiratur & non contraheret obligationem procuratori factam. Et an & quando aliàs de jure communi & ad quid requiratur consignatio & depositio ultra obligationem vile per Tiraq. ubi supra §. 7. glos. 3. num. 3. ubi num. 7. cum sequentibus declarat significationem verbi consignare: Ex quo cum emptor requisitus non vult recipere pretium oblatum, itur coram iudice intra hos novem dies, & offertur pretium in sacculo immixtum, & pe-*

titur numerari coram eo tabellione & testibus, & quod fides apponatur de hoc in processu cum die & hora & anno, & quod sic numeratum pretium deponatur, consignetur & obligetur apud idoneam personam, & sic verificatur in practica verbum consignare. Et debet advertere deponentis & consignans pretium ne illud lite durante petat & recuperet, nam si hoc fecerit perdet jus, ex text. in l. debitor. ff. de usur. l. 1. in fin. & ibi Angel. C. qui por. in pig. hab. notat Cassan. in consuet. Burg. rub. des retract. rubr. 10. glos. en rendant, fol. 336. & Fano, ubi supra 2. par. 3. membr. 5. partis. n. 27. fol. 138. in fin. cum princ. sequentis, & Tiraq. in d. §. 7. glos. 3. num. 4. ubi tamen inquit non esse idem quoties oblatio sola per se, & sine depositione sufficere; Advertere etiam debet, quod consignans pecuniam faciat apparere & per scripturam de vera numeratione & receptione pecunie illius in quem depositatur, nam non sufficeret confessio de recepto ipsius depositarii, prout est verior & communior opinio, quam tenuit Cepola consil. civil. 44. & duobus seq. & Tiraq. de retract. convention. §. 4. glos. 6. num. 21. qui à numer. 8. incipit, & Cifuen. in l. 70. *Tauri col. penul. & Montal. d. l. 13. verbo, el precio, versic. 1. tit. 10. lib. 3. furi. & Matienço hic d. glos. 4. num. 3. qui in num. 8. & 9. tractat an si emptor solvit pretium in auro sufficere ei offerre in pecunia argentea, & tandem concluditur & est sine dubio quod sic, & si æquivaleat pretio & valori pecunie auree, præsertim atenta l. 6. rit. 31. infra hoc libro; omisso tamen unius nummi vitiat, & cum pro forma substantiali totum offerri & consignari requiratur, & ita tenet Cepola, consil. civil. 46. & plures alii relati per Matienço, ubi supra, num. 10. & 11. ubi num. 11. hanc communem fateatur, quicquid ipse velit aliud tenere, cum enim odiosus sit retractus, est in forma specifica & integra impendendus, nam omisso forma etiam in minimo totum vivat, ut per Bald. & noviores, in l. 1. ff. de lib. & post. late Tiraq. de retract. §. 1. glos. 21. n. 11. & sequentibus, & iterum de retract. convention. §. 4. glos. 6. num. 31. cum sequentibus, nisi probaretur per errorem id fuisse factum, puta quia plures aderant nummi, & calculatis illis, qui sufficere debebant, per errorem numerantis fuit male calculatum, & cæteri nummi, qui videbantur superesse fuerunt ipsi retrahenti præstiti: nam constituto de hoc errore omisso unius vel duorum nummorum non vitietur, secundum Alex. consil. 105. num. 19. & 20. lib. 3. & ibi Additio. Tiraq. d. §. 4. glos. 6. num. 29 & 30. & Didac. Perez ad Seguram l. unum ex familia §. sed si sciendum num. 9. in fin. de leg. 2. sic asserens fuisse Salmantice obtentum in judiciali controversia & sic potest procedere, & sic loquitur Matienço, ubi supra: Quid autem si pretium non fuerit liquidum, dic quod sufficere offerre & quod visum fuerit, & pro reliquo dabitur fideiussores de solvendo cum apparuerit plus esse, ut docet Alex. consil. 24. num. 9. lib. 4. alios allegans, & sequitur hic Matienço d. glos. 4. in fin. & Rebuff. in 1. romo confis. Fran. tit. de liter. oblig. artic. 1. glos. 9. n. 13.*

Ibi, *La ley del fuero, y la ley del ordenamiento*. Quæ sunt leges duæ supra proximè precedentes, quarum & legis nostre forma & solemnitas servanda sunt, aliàs corrumpit retractus, quamvis

minimum deficeret, ut in glos. precedente dictum remanet.

Ibi, *Tansi mismo aya de purgar*. Nota dictionem anc. y ansi mismo, quæ cum sit precedentiũ & repetitiva, ex l. in rependat ubi Bart. & Doct. de leg. 3. eandem solemnitatem & formam servandam circa expensis & gabelas adhiberi lex nostra jubet, quæ in pretio principali servanda erat, ita ut non sufficiat pretium offerri & consignari intra novem dies emptore nolente recipere, verum & expensæ & gabelle sunt itidem offerenda & consignanda intra hos novem dies, & omne id, quod ab emptore solvendum est, & ita quotidie fit.

Ibi, *Las costas y alcavala*. Ut per Tiraq. de retract. conven. §. 6. glos. 2. num. 1. & 2. & num. 21. cum 3. sequentibus, ubi num. 25. querit optime, num uluta in presenti committatur, ex eo quod emptor à quo retrahitur per ipit interim fructus rei emptor, ut per Tiraquel. ibi glos. 4. §. 5. num. 1. & sequen. & remanet indebitis expensarum & gabelatarum, prout voluit Abb. ibi per eum relatus, & tandem inquit ipse Tiraquel. non adesse usuram, ubi id de lucrando fructibus in pactum non est deductum, sed si deduceretur suspicione usura non caret, secundum eum ibi. Sed an & promissiones, vulgo *les promesses*, erunt itidem solvendæ, si que sunt ut emptores alliciantur ad pluris emendum, & dicendum est quod sic, eo quod tantum minus dicitur accipi de pretio, secundum Bart. in l. quantitas patrimonii ff. ad l. Falc. l. ubi pure. §. fin. ff. ad Trebell. sed in contrarium videtur, nam promissum hoc non solvit emptor, sed lucratur potius, ergo non obligabitur retrahens illud solvere, cum tantum ab emptore solum solve obligetur: item ex promissis iis non debetur vectigal ut per Parlad. c. 3. *rem quantitarum num. 47. pag. 110.* ergo, & in promissio ipsi emptori solvendo dubium esse possit, sed in illo, quod ipse emptor aliis impostoribus & subhastatoribus solvere debebat, nulli dubium, quin retrahens solvet, mihi tamen idem videtur dicendum in solvendis ipsi emptori, nam & hæc est pars pretii. argum. text. in l. ex ea parte ff. de action. emp. & quia venditor remaneret in damno si ipse promissiones solvere teneretur emptori, & quia cum sit eujuspiam rei translatio de una persona in aliam, id fit cum omnibus eisdem rei oneribus

l. Caio, in princ. ff. de alim. & cib. leg. Matien. l. 7. supra eo. glos. 3. num. 27. faciunt etiam dicta per Tiraq. de retract. tit. 1. §. 29. glos. 4. num. 6. & 7. & alius, nihilominus latus pensitabis. Sed an si emptor non solvit gabelam, quia est privilegiatus, repetet à retrahente & ac si solvisset, vide Tiraq. de retract. linagiel. §. 29. glos. 4. num. 2. & 3. pag. 451. & ibi plura alia circa hæc declarat, & Matienço. l. 7. glos. 3. num. 30. supra eo. Imo & quod plus est, quod el alboroque, tenetur etiam retrahens solvere, & quia omnia hæc expensæ emptionis sunt, secundum Cassan. in consil. Burg. fol. 357. in princ. & iterum in num. 5. ubi & alia ponit que solvenda sunt, id tamen, del alboroque, intelligerem esse verum, quoties tempore emptiois fuit actum, quod emptor illud solvere debebat, secus vero aliàs & voluntarie illud solvit emptor, nam tunc secus esse dicerem. Sed an omnè id quod emptor dederit pro-

24 xeneris seu mediatoribus tenebitur ꝑ solvere retrahens, & quidam dicunt consentiente venditore, vel adigente necessitate quod eis datum est, id restituet retrahens emptori, non quod voluntarie, arg. text. l. *debet*. ff. de adil. edic. iuncta glos. & ibi Bart. Boeri. in conf. Bitur. tit. de retrah. §. 4. col. pen. Castan. ubi supra tit. de retrah. §. 1. in glos. per. versic. quare quid veniat, & iterum in verbo, les frays raisonnables, num. 4. Fernan. Arias, l. 76. Tauri num. 27. contrarium tamen verius & receptius est, quandoquidem datum proxenitis pars pretii dicitur, secundum Bart. in l. *sed si hoc*, quam legit sub l. si vir uxori, & ibi, Imol. & Paul. ff. de cond. & dem. ubi etiam quoad præjudicium gabellarii id ipsum asseverant, idem voluit Bart. & alii plures relati per Tiraq. ubi supra tit. 1. §. 45. glos. 1. num. 5. ubi addit concor. & iterum §. 19. glos. 4. num. 9. ubi *num. sequenti*, tenet hanc ultimam sententiam, & iterum in lib. 2. de retrah. §. 6. glos. 2. num. 21. & verius & receptius testatur Matienço in l. 7. glos. 3. num. 32. supra ead. ubi num. 33. id apertius iure nostro regio obtinet ex l. *nostra*, sumpta ex l. 70. Tauri ubi Pal. Rub. num. 36. propter illius generalitatem; inserte consanguineum retrahentem teneri emptori refundere impensas instrumentorum emptionis, ꝑ ut ibi adnotavit Castillo, in glos. *les castas*, in fin. & Cast. & Ferro. relati à Matienço d. num. 33. & Tiraquel. d. lib. 1. §. 26. glos. 3. in princip. & rursus lib. 2. §. 6. glos. 2. num. penult. ubi ampliat, ut etiam id quod expendit emptor in extrahendo instrumento à notario. Ex quo & fit, secundum Matienço ibi num. 34. quod venditor tenetur ꝑ restituere contractum venditionis ipsi retrahenti cum omnibus clausulis consuetis, nempe eviditionis obligatione bonorum & quarentigia, ut asserit Tiraq. d. lib. 1. §. 29. glos. 5. & omnes communitur, ut ibi inquit Tiraq. num. 1. & sic emptor ad id non tenebitur, ex quo cavendum à Tiraq. ibi in *marginis episcopi* glos. num. 1. aliud dicente, & per errorem fortassis fuit scriptum, ut ibi advertit Matienço, & bene. Ex his etiam verbis notabis, hic esse text. probantem ꝑ (cum ad precedentia referatur) quod ex publica subhastatione etiam in vim judicialis formæ facta gabellam deberi, quem ad hoc allegavit Cifuent. hic in fin. verbis & ad l. 7. gabellarum, quæ est l. 5. tit. 18. lib. 9. infra se remittit, à contrario sensu id probantem, secus tamen esse dicit Parlado. lib. *verum quotidianarum*. cap. 3. num. 2. quoties non venduntur, sed adducuntur creditori ob non reperit emptorem, quod usquequaque pro nunc non affirmo esse verum.

IN LEGEM DECIMAM,

Quæ erat 71. Tauri.

Si plures res parimonii vel abolengi pro uno pretio vendantur omnes sunt per consanguineum retrahenda & non una absque alia, secus si diversis pretiis.

SUMMARIUM.

1 Pars rei vendite retrahi non potest, sed tota est retrahenda, ubi ex l. nostra ampliat etiam si

- 2 plures res vendantur uno tamen pretio.
- 2 Venditio plurium rerum una censetur, ubi tractatur de resolutione contractus, ita ut resoluta in parte in reliquo resolvitur ut ibi, & n. 7.
- 3 Res plures si diversis pretiis vendantur unaqueque retrahi potest, & limitatur num. 6. & 16.
- 4 Rebus pluribus venditis diverso pretio in qualibet earum est locus lesioni ultra dimidiam.
- 5 Plures venditiones consentur quoties plures uno pretio venduntur, postea tamen in instrumentis dividitur pretium inter eas.
- 8 Rebus pluribus uno pretio venditis si una earum sit morbosa omnes & non illa sicut redhibenda.
- 9 Legatum plurium rerum non potest pro parte acceptari.
- 10 Re una parimoniali cum alia non parimoniali vendita uno pretio an habeat locum in parimoniali retrahitur.
- 11 Consanguineus unus non admittitur ad retrahendum rem pro rata quoties aliter ejusdem gradus vult totam retrahere.
- 12 Retrahenti an erit locus si venditio ex aliquo defectu est nulla.
- 13 Appellatio venditionis non venit illa que est nulla.

Ibi. *Muchas*. Inclauditur à fortiori, quod si una res tantum vendatur, non potest pars ejus retrahi ꝑ sed tota est retrahenda, ꝑ ut Anton. Gom. *tono 1. cap. 10. num. 3. in fine*. Idque per modum conclusionis ampliat ex lege *nostra*, ut idem fit quoties plures parimoniales uno & eodem pretio venduntur, nam tunc non potest una retrahi, sed omnes aut nulla est retrahenda, ut expendit Anton. Gom. hic num. 13. & Tiraq. *late*, lib. 1. de retrah. §. 23. glos. 1. & plures alii per eum relati, & Manfucy. de retrah. §. *item una*, Boer. in conf. Bitur. §. 5. col. 2. Pirrus, in conf. *Aurelia*, tit. de retrah. §. 30. Montoloni in *promptuario juris verbo redimere, versic. 2. verbo habebis*, Ferron. in conf. *Burdeg. tit. de retrah. cap. 3. & 27.* tum ex eo quod emptor alias vero similiter non esset empturus, nisi simul & unico pretio sibi vendite fuissent, quare aut omnes sunt retrahenda aut dimittenda arg. text. l. *si quis aliam* ff. de solutio. tum etiam quia ubi tractatur de resolutione contractus, venditio plurium rerum unico pretio facta censetur esse una venditio, ꝑ quare resoluta, in parte remanet in reliquo resoluta, ut docet Bart. in l. *scire debemus* in *princ. ff. de verb. oblig. numero 4.* Tiraq. *late*, ubi supra §. 3. glos. 1. num. 4. tum etiam quia non est tanta utilitas respectu partis quam respectu totius, d. l. *si quis aliam*. l. *fundus ille* iuncta glos. ff. de contr. em. *lex*, *Mævius*, §. fin. ff. *fam. hercis.* Tiraquel. ubi supra dicta glos. 1. num. 14. tum etiam quia quoties una res, vel plures uno pretio emuntur non debet pretium particulari solutione dividi. l. *plane*. ff. *fam. her.* & ideo aut totum est admittendum, aut totum repudiandum. l. *cum queritur* in fin. ff. de adm. tut. cum aliis traditis à Tiraq. de retrah. *convent.* in fine, num. 5. tum etiam & melius quia obligatio de re vendenda hinc secundo emptori continet rem tradit. l. 1. & l. *exempto*. ff. de action. emp. que tamen est individua l. *si stipulationis non dividuntur*. ff. de verbo. oblig. & ideo non potest pars retrahi, & quia

quia partis venditio multa adfert incommoda, prout his, & aliis rationibus in propositum adductis tenet Mexia, in *pragm. taxæ panis conclusio* ne §. num. 1238. & sequentibus, ubi sic & in retrahente trahitur etiam Matth. Afflicti. in *tract. pronomiosor.* §. 6. num. 5. & 6. aliud & male velit. Quod totum secus est quoties unaqueque res suo particulari & signato pretio venditur, nam tunc una earum retrahi potest, ex text. nostro in *fine*, consentur enim tunc plures venditiones. l. *cum ejusdem*. ff. de adil. edic. l. *si plura* eo. tit. l. *quod sepe* §. in *tit. ff. de cont. emp.* l. in *l. bello*. §. *fin. tit. de capt. & postl. rev.* quo fit ut in qualibet earum sit locus lesioni ultra dimidiam, ꝑ secundum Bald. conf. 91. in *fin. lib. 2.* Dec. *confil.* 521. col. 1. ubi Bald. limitat, & Tiraquel. d. §. 23. glos. 1. num. 17. Et sic pro qualibet re sua gabella debetur, ut per Tiraq. ibi, adeo ut etiam si plures res emptæ sint uno quidem pretio, quod postea in eodem contractu, seu instrumento in singulas res divisum est, censetur tamen ꝑ plures venditiones, secundum glos. in l. *adiles* autem §. *si plura* ff. de edic. edil. Tiraquel. d. glos. 1. num. 38. & 19. ubi extendit hæc secundo, etiam si primum fuerit divisum in singulas res, & unum ex omnibus coactum, ut & nos diximus in l. 7. tit. 13. lib. 4. lib. 4. supra, limitatur tamen hæc conclusio ex dictis per Tiraquel. ibi num. 20. ut non procedat quoties consistat emptorem non nisi omnes res simul capturum ꝑ fuisse, tunc enim licet in singula capita pretium sit constitutum, non erit nisi unica emptio, ex l. *cum ejusdem* in fin. ff. de adil. edic. secundo limitatur, ex Tiraq. ubi supra num. 25. & 26. & 27. nisi duæ res separatum & diverso pretio fuerint date in solutum pro uno ac eodem debito, puta quia debet mihi ex eadem causa trecentos aureos, pro quibus do tibi in solutum duos fundos, unum æstimatum centum aureis, alterum ducentis, nam tunc considerata causa primitiva, cum sit unum debitum individuum, quod per partes solvere debitor non potest invito creditore, ut l. *quidam est manerunt* ff. *si cer. pet.* non admittitur particularis redemptio, præsertim cum secundum Tiraq. ubi supra num. 23. datio in solutum sit omnino individua. Quid tamen erit, si vendatur una res parimonialis, & alia non parimonialis uno pretio in glos. sequente vide.

Ibi *Por un pretio*. Nam tunc quamvis plures res vendantur, sub unico tamen pretio non plures, sed una tantum ꝑ venditio dici potest, text. in l. *si uno pretio*, ff. de all. emp. licet & de pluribus hereditatibus que inter aliquos est diversis causis communes sunt unum familie hereditate judicium sumi potest, text. l. *heredes*. §. de pluribus, ff. *fam. her.* ubi glo. alia similia adducit in propositum, sic & in pluribus res uno pretio venditis si una earum sit vitiosa * vel morbosa, illa non potest sine aliis redhiberi, secundum Antonium Gomez *tono 2. cap. 2. numero 49. ad fin. & ead. tono. cap. 11. num. 16. in medio*, & in *versic. quævis effectus*, nostrum text. in hoc allegat, & Peralta. l. 2. *num. 4. versic. 14. de legat. 2.* sicut & si sub uno legato plures res comprehendantur unum tantam legatum est, neque potest pro parte acceptari ꝑ & in parte repudiari ut l. *legatarius de legat. 1. l. 36. tit. 9. parit. 6.* & quid si dentur in solutum plures res diversis pretiis pro uno tantum accedo in *Recopilationem*. Tom. III.

tum debito, an possit una earum retrahi, vel omnes sint retrahende, vide per Peraltam, ubi supra, n. 4. & 5. Quid tamen erit si una res parimonialis & abolengi cum alia non parimoniali vendantur uno pretio, ꝑ an poterit consanguineus extrahere parimoniale, & dimittere aliam, & asserendum est quod admittetur à retrahendum rem parimoniale & abolengi, alia re emptori relicta, & taxabitur pretium boni viri arbitrio, ut ex text. in c. *constitutus*, ex. de in *inte. res*, nam ibi ii, qui restituntur in integrum, non poterant redimere partem suam à patre eorum consensu venditam, ideo quoad partem alio eis remedio providetur, admittuntur tamen ad retrahendum terius partis ex vi consuetudinis, cuamvis utraque pars eodem contractu & pretio fuisset vendita, ut ibi dicitur, quem text. ad id expedit solus Tiraquel. lib. 1. de retrah. §. 23. glos. 2. n. 6. qui per illum text. hæc ibi firmat conclusionem, & n. 8. & voluit Afflicti. in *tract. pronom.* §. 6. n. 8. & Cifuen. l. 50. Tauri, q. 39. & l. 71. q. 1. & Ant. Gom. ibi n. 15. per text. in l. *domum* ff. de cont. emp. l. 15. tit. 5. *part. 5.* ubi si res vendita non extat, nulla est venditio, sed si dimidia, vel minor pars domus vendita exulta fuerit, emptor cogetur venditionem adimplere æstimatione viri boni arbitrari habita, ut quod ex pretio propter incendium deestitisse fuerit inventum ab ejus præfatione liberetur, paria autem sunt, rem venditam, vel partem non subsesse, vel obnoxiam esse retractu, si igitur una ex rebus venditis unico pretio non subest, vel per consanguineum retrahatur, valet venditio quoad aliam, & resoldo pretio taxato emptori, non poterit emptor ab emptione resillire, sed eis stare tenebitur quoad rem, que extat, vel que non retrahitur text. est sing. & unicus in suo casu, secundum DD. ibi in l. *si fundum*, ff. *mand.* ubi æstimationi iudicis locus aperitur, & in aliis iuribus ad hoc consideratis per Matienço, supra ca. l. 7. gl. nu. 31. ubi hæc sequitur opinionem, & hujus opinionis nullum usque hæc invenit contradictorem, idque adeo verum est, quod etiam si consanguineus velit ambas res parimoniale & non parimoniale retrahere, non poterit, quia non potest tunc cogi emptor invitus aliam quam parimoniale dimittere etiam si integrum offerat pretium, ut resolvit Tiraq. d. *tit. 1. de retrah.* §. 23. glos. 2. n. 10. & idem voluit Cifuen. d. l. 71. q. fin. & Murch. Afflicti. ubi supra §. 5. num. 8. & in propositum faciunt relata per Tiraq. ubi supra *tit. 2. de retrah. conventio*. §. 1. glos. 6. num. 23. & pluribus sequentibus, que multum aperiunt, & explicant questionem istam: volente tamen emptore quod retrahens ambas res parimoniale, & non parimoniale recipiat pro pretio convento, teneatur retrahens vel totum retrahere vel relinquere, per text. notab. in l. *tutor*. §. 1. ff. de minor. ibi (respond. eatenus rescindi nisi emptor à toto contractu velit discedi, quod partem empturus non esset.) constat etiam text. in l. *communis*. §. *si debitor*, ff. *communis. divi*. & quod voluerunt Guil. Cun. & Alberic. in l. *si duo patroni*, ff. de *jure juran.* & quod in simili questione decidit Tiraquel. ubi supra *tit. 1. §. 11. glos. 7. num. 3.* non admittendum consanguineum in eodem consanguinitatis gradu constitutum ad retrahendum rem ꝑ venditam pro rata, quoties alter ejusdem gradus consanguineus vult